

קונטרס

קצה השמים

יהללו שמך, מסתתר בסתר עליון, אליך הכל ישתחוו, לנוצרים כאישון, הרחום אשר קרוב לכל קוראיו, דורות קורא מראש, לתת לאיש כמפעליו, ועיני כל אליך, יקוו וישברו, נסיד ונפלאותיך תמיד ולעד יספרו, הגומל חסדים טובים לעולמים, ישלח לנו כ"ב משיחו הולך תמים א"ם.

חשבתי דרכי ואמרתי לכא כמלים קצרים, לתמימי לב וישרים, לעבור מעט על חדשות וישנות, כאשר עשיתי בחיבורי הדל ברכות שמים עמ"ס מכות, ככתוב דאגה בלב איש ישיחנה לאחרים, כאשר שהנסינות רבות, עברו שנים וחלפו הדורות, אשר רבותינו היו למאורות, להאיר הערפל והאפלות, לחזק לבכות, לדבר ולהורות, עם הי לילך בדרך נכוחות, המה סעו למנוחות, כגנזי מעלה לשם ולתהלות, ואנו כבלב ים באניות, איי סופר ואיי דורש קלות וחמורות, אשר לאורם נסע ונלכה, לרדוף צדק ומשפט וגם לרבות ככה, שלא ישטפנו ח"ו המים הזדונים, עול גלות ודרכי העמים, ואנה ננוסה לעזרה, אין לנו שיור רק זאת התורה, כאשר ציונו היוצר ובורא, בכתב ובפה מפורטות, וקבלנו מראשי הדורות, על קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות, בלא שינוי וגרעון, בלא היסח הדעת ולא רפיון, וכל מנהגים הטובים, מקובלים מפי ישרים, איש את רעהו יעזורו, תהילת הי ישוררו, אשר לא עזבנו ולא נמש אותנו, ומחושך וגיא צלמות הוציאנו, ושכינת כבודו עמנו, כל ימי עניינו, וחסדיו המרוכים תמיד

מהדו"ק י"ל בשנת תשמ"ה לפ"ק, ולתועלת הרכים הדפסנוה גם כאן. [עייין במכתב ברכה מכ"ק מן אדמו"ר שליט"א בראש הספר].

להושיענו, אמרתי להעלות רק בקוצר ניב שפתים, אשר חיוב עלינו כפי שקבלנו, וכמובן כל זה רק לפשוטים, כמוני אשר גדולות לא משיגים, ולא לגדולי עם סגולה, אשר עבודתם נקי ומעולה, והייתי צריך לבא באריכות, לבאר כל תהלכות, אולם לא הספקתי, ומנחה קטנה של דל דלים הקרבתי, אולי אזכה לשוב בתשובה על כל מה שישר העויתי, בזכות רבותינו ואבותינו, שמסרו נפשם על קדושת שמו יתברך, שוכנים בצל צה, וזכותם הגדול יעמוד לנו, שהי הטוב ימהר ויחיש גאולתנו ופדות נפשינו, מתוך שמחה והרווחה בכל גבולינו, בקבלת פני משיח צדקנו, יראו עינינו וישמח לבנו במהרה בימינו אכי"ר.

ונחלק לחמשה פרקים, (א) חיובי האיש, (ב) חיובי האשה, (ג) חינוך הבנים, (ד) חינוך הבנות, (ה) ענינים כלליים.

פרק א'

חיובי האיש

א

(א) **במדרש** (במדבר רבה פ"ב, י"א) את מוצא אברהם שנתברך בכוכבים, שנאמר (בראשית ט"ו) "הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהי זרעך", ויצחק נתברך בחול, שנאמר (שם כ"ב) "כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים וגו'", ויעקב נתברך בעפר הארץ, שנאמר (שם כ"ח) "והיי' זרעך כעפר הארץ וגו'".

נראה לפרש כפשוטו לרמוז על כלל ישראל על התקופות השונות, תקופת דוד המלך ע"ה ושלמה המלך ע"ה, הוא בחיי ככוכבים ברום המעלה, תקופת שאר מלכי בית דוד וישראל בבית ראשון, שהיי עכ"פ בבחי' כחול הים כמפורש בקרא (ועיי' ב"מ כ"ח). אם כי לא היי אז בחינת הכוכבים, ובחי' עפר כשקטן יעקב ודל, הן בגלות תחת מלכי עכו"ם בבית שני, הן בימי האופל הגדול של גלותינו המר, הי ירחם עלינו בקרוב, להאיר אור חדש עלינו כגאולה הקרובה השלימה.

(ב) **אולם** לבד זה עוד יש דברים כגו, כי בחיי חול משתמש גם בזמן העפר, וכדאיתא בגמ' (ב"ב ע"ג). אמר רבה בב"ח אשתעו לי

נחותי ימא בין גלא לגלא תלת מאה פרסי, ורומא דגלא תלת מאה פרסי וכו' ורמי לי גלא קלא לחכרתה חבירתה שבקת מידי בעלמא דלא שטפתי דניתי אנא ונאבדיי, א"ל פוק חזי גבורתא דמריך, דאפיי מלא חוטא חלא ולא עברי, שנאמר האותי לא תיראו נאם הי אם מפני לא תחילו אשר שמתי חול גבול לים חוק עולם ולא יעברנהו, וכן אנו בין אוה"ע שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו, וישראל קדושים עומדים בגבורה שלא לעזוב הי הטוב ותורתו הקדושה, ומסרו נפשם בכל עת ועונה על קדושת שמו יתברך ויתעלה, וכמו בעו"ה יצאו הרשעים הארורים, שר"י, הגרמנים וכל שותפיהם, כמעט בכל מדינות אייראפא, להרוג ולאבד, אחר עינויים קשים ומרים, ומיתות משונות ואכזריות, ח"ו שלא יזכר שם ישראל עוד, והקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו הצילנו מידם, לתת לנו שארית בארץ לפליטה ולתחייה, רק בדרך נס, כל מי שנצול מחיות טורפות הללו לא היי בדרך הטבע, אלא בפלאי פלאות מאת הבורא ית"ש.

ג) ועלינו ועל זרעינו הי"ו מוטל החוב לא לכד להודות ולהלל שמו יתי ויתי, ולא להסיח דעת מזה, אלא לידע ולהודיע, כמה אנו מחוייבים להשתדל בכח עוז ותעצומות, לילך בדרך התוה"ק בכל פרטי ודקדוקי, וכל מנהגים המקובלים מאבותינו ורבותינו, בלי שום שינוי כלל, במסירת נפש על כל דבר וענין, שלא לשנות אפילו קוצו של יו"ד, ולזכור אבותינו שנשרפו על קדושת שמו יתי מס"נ בפועל, אם כן קו"ח בן בנו של קו"ח למס"נ לעשיית המצות, מאחר אשר ברוב רחמי וחסדי הי אנו יכולים לקיים מצות תוה"ק, ולעבוד הי בכל לב ונפש, בלא מניעות ח"ו, איך נשא ראש חלילה להטות ולהקל מציווי הי, ולבנות ח"ו אבותינו הקדושים הי"ד, להתמוטט בכל נסיון ונסיון שגורם הגלות, להיות רפה אונים וחלוש כח, ולילך בארחות עקלקלות, ולבקש תירוצים והבלי שוא, בכל פעולה שאינה כהוגן, רק עלינו להתחזק ולבטוח בשם הי, ולא להתפתות משום דבור של שוא ועמל, ואפילו נדמה שכשל כח הסבל נגד נסיונות עצומות המתרחשות, ולידע שכל זה רק כקורי עכביש אשר הס"א מגדיל בעינינו כאלו הם עבותות העגלה, ולהתאמץ לכל דבר טוב, ואיש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק, במס"נ בגוף וממון, הכל על דרך האבות, וכבוד הי עלינו יזרח להצליח להרחיב גבול תוה"ק וגבול הקדושה, מעו"ע.

ד) וחשבת לי דעת זאת, ליגע בקצה המטה בכמה ענינים, אשר על ידי הטלטולים ונדודים שונים, באים לכ"א כתור נסיון, ובפרט

שהתנהגות של עולם של האומות, ממש יורד בכל יום למטה, כים של זיהום ותועבה, אין לך יום שאין קלקלתו מרובה מחכירו, על כן אמרתי, כדי לתקן את עצמי ואנשים כגילי, פשוטי העם, שנתעורר לעמוד בפרץ נגד ההשחתה שלא יבא המשחית ח"ו לשום בית בישראל, ולא באתי לרשום ולכתוב חומרות או מילי דחסידות רק הלכות גמורות וברורות, הכל כמקובל בידינו מפי אבותינו ורבותינו הקדושים, והי' המוב יעזרנו עדכ"ש, ולא יאמר פינו דבר שלא כרצונו, רק הכל יעלה לנחת רוח לפניו, ונזכה לילך כל ימינו ולילותינו בדרך הי' ותזה"ק ואורח שכבשו לנו רבותינו ואבותינו מעו"ע א"ס.

ב

(א) **המשא** של קודש הרובץ עלינו מתפרד לשלשה ראשים, (ויתבאר בהי' פרקים כלהלן) הראשון התנהגות של ראש המשפחה, האב, הנוגע לו בעצם וכל המסתעף, השני התנהגות של עקרת הבית, האם, השותף השני של הקמת דור ישרים, והשלישי, הם הזרע קודש, הנוגע בכל אופני גידוליהם לטובה, ונבא בע"ה לפי סדר הזה קמא קמא דמטי לידו, יד כהה. ואבא לבאר בעיקר למדינתנו ארצות הברית, כי בשאר מדינות כ"א ישקול וידמה למה שמדובר כאן.

(ב) **הנה** לא כדורות הראשונים דורות האחרונים, דורות הראשונים רוב עולם של יראים דרו בעיירות קטנות, והתרחקו מלדור בעיר גדולה, כי ישיבת כרכים קשה ליר"ש ולשאר דבר, כמעט רוב הפרנסות היו באופן זה, כל הסוחרים הי' דירתם ממש משולב עם החנות או קרוב ממש לביתם, ועי"כ עזרו להבעה"ב אשתו ובני ביתו, ואפ"י אלו שהוצרכו לנסוע לפרנסתם למאר"ק (שוק זיריד מדי שבוע או מדי חודש), נסעו ותיכף חזרו לביתם, וכן בעלי אומניות דירתם ופרנסתם היו ביהד, וזה גרם שהבעל הי' יכול להפריש זמנים גדולים לתורה, וכן גרם לטהרה וצניעות וכמובן.

(ג) **אמנם** בדורינו עתה, אחר החורבן הנורא, שגולה אחר גולה הוצרך כלל ישראל לנדוד, ברוב רחמי הי' וחסדיו הגדולים, הגענו לכאן, וכמובן הוצרכו רוב מהפליטים להתיישב בנוא יארק, אם כי היו קבוצים שונים בשאר עיירות אולם על ידי המספר הקטן, שלא הגיע ידם לברוא הכל כנוסח הישן, כשרות, מוסדות התורה, מקואות, זמן קצר אח"כ עזבו החרדים מעט מעט, עיירות אלו ונסעו לנוא יארק, ואלו שנשארו בעיירות הקטנות כמעט רובם בחרו דרך אמעריקא ולא נוסח הישן.

ד) **והנה** רוב העולם נתיישב בכרוקלין, ובע"ה וחסדו הגדול, בשליחות של רבותינו הגאונים הקדושים שהשאר הי' ברוב רחמיו לפליטה, יסדו מוסדות התורה, ומקואות, וכשרות, הצליחו גם עשו פרי, על דרך אבותינו, מ"מ דבר זה להיות כל המשפחה כל היום ביחד לא הי' בידם לתקן, הפרנסות מרוחקות ממקום הדירה, וזה גורם לקישויים הרבה והרכה, אשר כ"א צריך לעמוד על המשמר נגד קשרי מלחמות היצר, הפורש רשתו ככל פסיעה, ועוד קישויים שונים, כאשר יבואר לפנינו אי"ה.

ה) **עכ"פ** ח"ו לומר נואש וכל מה שאפשר לתקן בזה, שתהיי המשפחה ביחד, ובקירוב, מחוייבים לתקן, וכל אי' ישתדל בכל כחו לכא לזה, אם כי אי' אפשר בכלו או ברובו או במקצתו כי היא המרגניתא דלית לה טימא.

ומה טוב ומה נעים מי שיש רק קצת בידו לדור חוץ לעיר בשכונה טובה, טוב לו וטוב לביתו וזרעו כמפורסם וידוע, וכמובן שלא יביא עמו המותרות של העיר רק בצניעות (בעשיידע"ן) ודרך הישן ככל השטחים, ואם א"א אז בעיר עכ"פ בשכונות היותר מוכחרים, בין חרדים ויראים.

ג

א) **דהמע"ה** אמר (תהלים כ"ז) "אחת שאלתי מאת הי' אותה אבקש שבתו בכית הי' כל ימי חיי לחזות בנועם הי' ולבקר בהיכלו", יבואר כוונת דהמע"ה על כולנו, ברוח קדשו, עפ"י המבואר בשו"ע (או"ח סי' רל"א) בכל דרכיך דעהו, אכילה שינה, פרנסה, כל צרכיו לעשות עפ"י דרך תוה"ק בלא היסח הדעת, ולכוון הכל לש"ש, שיהי כריא אולם לעבודת הי' וכדומה, ומובן לפי"ז "שכתי בכית הי' כל ימי חיי" בלא הפסק כל כ"ד שעות היום, עפ"י תוה"ק ובכוונה הרצויה להפיק רצון מאת הי', אמנם לכד זה גם "לבקר בהיכלו" בפועל, כתורה ותפילה.

ב) **וראש** וראשון שלא להחסיר בשום אופן תפילה בציבור, שחרית מנחה ומעריב, והחיוב לסדר עניניו שיוכל לקום בבוקר השכם לשיעור גפ"ת ותפילה בציבור, שלא יצטרך לחסר ולדלג כלל, בהכנה ומקוה טהרה, ולא יבלה בערב בשיחות בטעלעפאן, ואפ"י אם מוכרח לשום פעמיו לשמחה, כמו חתונה, אז יקצר בכל האפשרי, ועפ"י רוב די כשהולך לשם ויאמר מזל טוב, וישוב לביהמ"ד לשיעור הקבוע, אז

ילך לפוש כדי לעמוד באשמורת לעבודת ה' להתפלל אחר השיעור בלב טהור, ובחרדת הקודש, לידע לפני מי הוא עומד.

וכן להתפלל בזמנו בכל פעם שלא לאחר זמן ק"ש ותפילה, ולהתאמץ בכל עוז להתפלל כל התפילה עם הציבור מלה במלה, ולכוון פירוש המילות עכ"פ כל מה שיכול כמ"ש סה"ק, ולא לדלג ולהחסיר. וכן לא לבא באיחור באמצע תפילה לא בחול ולא בשבת ויו"ט אלא בכל פעם להיות בהתחלת התפילה, וגוררת מצוה שיחונכו ילדיו להתפלל עם הציבור בלא דילוג רק בנחת ובנעימה קדושה, והחכם עיניו בראשו לסדר ענין תפילותיו בין בקיץ בין בחורף, כל תפילה ותפילה, ובהרבה פאבריקען מתפללים מנחה בציבור בעת ההפסקה, וכן לסדר תפילת מעריב.

ג) הלא כל כחינו רק תפילה, במקום הקרבנות, ובעו"ה ירוד ירדנו, ועמוד התפילה, אשר הוא עבודתינו התמה ושלימה בגלותינו החל, לשפוך בתפילתו כל איש, לפני שומע עתירות להושע בכל ענין וענין ולהשלים עבודת הקרבנות, ועתה נתקיים דרשת חז"ל (ברכות ו' ע"ב) כרום זלות לבני אדם אלו דבריי העומדים כוי מזלזלין בהם, וממש על כל פרט של התפילה, הן בתפילה ברוב דילוגים, ודילוגו עלי לא לאחבה, כי נשברה התפילה לרסיסים, ואם כי התירו רבותינו ז"ל אולם לא בקביעות ולא במקום שיש כמה מנינים, וכן שלא לשוח כלל, הן ברוב דברים לא יחדל פשע שמתבטל מעט התפילה כששים של שיחה, ממש כמה פעמים לא נשמע קול בעל התפילה מרעש שמתרועעים אמות הספים, ואחר הרעש אש של כמה לשונות בחרדל ותבלין חריפים.

וכן בענין איחור לבא לתפילה אפיי בשבתות וימים טובים ותחת רגש קודש, בבית אי נהלך ברגש ובזריזות, מוצא הציבור שכבר עומדים צפופים באמצע התפילה, וכל הישר בעיניו יעשה, וקריאת התורה אין מי שיפנה לשמוע אל הרנה ואל התפילה, וקודם התפילה שיח ערב ועשן כמפי הכבשן בעזרה וגם כביהמ"ד כמ"פ, תחת ללמוד קודם התפילה ולעמוד מתוך ד"ת, ובמהירות נפלאה ממש זריזות ככהנים וכמלאכי מרום, פורח באיזה רגעים מעולם עשוי וכבר עומד בעולם האצילות, ואין אתנו יודע עד מה אפיי פירוש המילות אין לנו פנאי לחשוב, כי מחשבתנו מועף יעף, הי הטוב ירחם ויטה עלינו רוח, שנבא לפניו בשירה ובזמרה, ובקשה על עצמינו וביתינו, ועל כלל ישראל לישועה ולהצלחה, כדכתיב פנה אל תפילת הערער ולא בזה

את תפילתם, ולהתפלל עם הציבור אשר מעביר ומשבית כל הגזירות, ונושע להנצל מחבלי משיח ולקבל בקרוב פני משיח צדקינו.

ד

במס' שבת (ל"א). אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו וכו', קבעת עתים לתורה, ושמעתי בשם מרן הגאון הקדוש מהר"ש ראזענבערג זצוק"ל אב"ד אונסדארף יע"א, שאמר לפרש לשון של השאלה השני בשמי מעלה "קבעת עתים לתורה" דכיון דכל קבוע כמחצה על מחצה, שוב נחשב כאילו למד חצי היום.

ועיקר קביעות לתורה הוא בבוקר השכם בדעה צלולה, והאוויר צח ולא מלא עדיין מהויות העולם, ואז התפילה שאחריו בלב נכון ושפה ברורה, ושיעור גמרא, המוקדם לברכה, מוסר והלכות, גם בערב שיעור קבוע, גמי' והלכות, ולראות עוד להוסיף בלימודים, כמו חק לישראל, שו"ע אורח חיים הלי' שבת, ויו"ד חלק שני, ולילך לשיעור קבוע הנלמד על ידי ת"ח מובהק ומורה הוראה, בהלכות החמורות.

וכן בכל עתות הפנאי להוסיף כזה וכזה, בשבתות וימים טובים, להבדיל בימי חופש על ידי המלכות, וכן בעת הנסיעה על אויטאבו"ס או קא"ר ליקח ספרי הלכות ומוסר, וספרי רבותינו הקדושים, וכעת יש ב"ה טעיפ"ס של תורה, כמה וכמה, והיא תועלת גדול למנהיגי קאר"ס לשמוע ד"ת בעת הנסיעה, וכן לכל אי, ולא ח"ו כתבי עת ושאר הבלים אשר המה בלא תועלת רק לגרוע, כאשר יבואר הקלקול שיש מכתבי עת, בלא הבדל, ויקיים ובלכתך בדרך, וכל זה מלבד מה שצריך להשגיח וללמוד עם הילדים ולנסותם ולסייע להם בלימודם, עכ"פ לא יחסר שום יום שלא למד גמי' אם אפשר עם תוספות ואם לא אז עכ"פ הגמי' ורש"י, ושני משניות לכל הפחות בכל יום, ומוסר, ואם אפשר אז גם ההק וכו"ל.

וצריך לידע שההכרח ללמוד הלכות לכה"פ בכל יום בקיצור שו"ע, כדי שידע להזהר במעשיו והנהגת ביתו, וגם לידע לשאול עכ"פ, ובפרט באיסורים החמורים, ובלא לימוד, לא יודעים לשאול.

ה

א) במ"ק (תהלים קכ"א) "עזרי מעם הי' עושה שמים וארץ אל יתן למוט רגליך וגו'", ויל"פ ההמשך דכל אי' כשמוכרח לקבל איזה

עבודה לפרנסתו, צריך להתנהג באמונה פשוטה ובטחון בהי, ויחפש אחר פרנסה אשר לא נופל בנסיונות, ולא לילך לעבוד בין תערובת אנשים ונשים, בין ערלים משוקצים ולישב בחברתם, אפיי אם מבטיחים שם משכורת גדולה, רק לעבוד בין יראים שלא יפול לנסיונות "עזרי מעם הי עושה שמים וארץ" הלא הפרנסה והכל מאת הי, ויבטח בו בכל עת שלא יחסר לחמו, והשכר "כי לא יתן למוט רגליך" שלא יתן לך להתמוטט לילך בדרך עקלקלות עיי חבורת רשעים ח"ו.

(ב) ויזהר מאוד שם שלא להניח פתוח הראדי"א, כמנהג כמה מקומות עבודה, שמטמטמים הלב ונפש כאשר נדבר עוד מזה אי"ה, ובעה"כ לא יניח במקום עבודתו ראדי"א שאף הגוים לא יפתחו בניקל, וכן אם פרנסתו במסחר, יזהר מתערובת נשים, ולא יבחר חנות או מסחר כזה אשר עלול לכמה נסיונות, ובפרט שלא יהא רוב עסקו עם נשים וערלות, ובמ"ק (תהלים ל"ב) "והבוטח בהי חסד יסובכנו" יל"פ שיצליח בכל אשר יפנה והיינו "יסובכנו" סביב ממש בכל אשר יפנה החסד עמו, רק יבטח בשם הי.

(ג) ויבקש ויחפש אחר פרנסה שיוכל לילך על דרך הי, לא להסתחר בדברים שמכשיל הרבים ח"ו, אם במאכלים ומשקאות, אם טעלעוויוזיאין ראדי"א ווידי"א, ובגדים בלתי צנועות או משחקים מכתבי עת וביכער, ועיני תערובות ומאנאוניען, ועוד הרבה עיניים כיו"כ שהם לצור נגף ומכשול, וא"צ לפרוט הכל כי רבים הם, רק פרנסה שביכלתו לעמוד על עמדו בדרך הי ותוה"ק, אם הוא סוחר לא יקח לעצמו נשים בהאפיי"ם שלו, ואם הוא סוחר אשר בע"כ יש לו מגע ומשא עם ערלים ומושחתים, יזהר מאוד עכ"פ שלא לעשות ידידות, רק לדבר ולעשות ההכרח להביונע"ם ולא להיות כמו חברים טובים.

ונפרצה פרצה איומה בין הולכי עבודה בפרט, ששומעים דברי נבלות פה ועיי"כ פשתה המספחת לדבר נבלות, דבר שמעולם לא נשמע בין החרדים, וזה פועל יוצא שעובדים בין גוים ופריצים ומתרגלים לאט לזה, וצריך לעמוד בפרץ נגד צרה הלזו ובכלל זה גם שלא לעסוק בדברי ליצנות.

(ד) ולא לעשות שותפות עם גוי או מחלל ש"ק, וגם לא לבקש שום היתרים על פתיחת פאברייק או האטע"ל או חנות על ש"ק, לא

לעשות שטר מכירה, כי כל זה ההריב מדינת ארצות הברית, אין לדמות למדינותינו מאז שעשו בוורמסטהויז, ומסחר טאבא"ק, ואחוזה, שטר מכירה שהי' באופן אחר והי' תלוי פרנסת אלפים מישראל בזה, והפרנסות היו דחוקות מאוד, לא כן כעת, במדינה זו, וכן בשאר מדינות ח"ו ליגע בזה.

ה) **וכשפרנסתו** בדברים שמותר למכור, רק הם דברים שמביאים את העולם למותרות ודברי הבל, לא יעשה פראפאגאנדע (אדווערטייזינג) שעומד הכן למכור ולהסתחר, לבני עמינו. העיקר להתחשב בכל מה שהזכרנו כאן, כי הם ענינים הנוגעים לכל קיומינו בע"ה בנפש טהור ונקי להביא טרף לביתו.

1

א) **שאלה** הראשונה של לע"ל (שם) "נשאת ונתת באמונה" יל"פ לשון "נשאת" ולשון "נתת", דהיצה"ר מסמא עיני הבריות, כאילו אם הולך בדרך ישר ובאמונה אז חסר תבואנו, היפוך האמת, עכ"פ יש כובד ונסיון הרבה לכבוש ולכפות היצה"ר ולילך באמונת אומן, והוא בכחיי "משא" "נשאת", אולם אח"כ מצליח וביכלתו להיות מהנותנים והעוזרים לכל דבר טוב, קודם "נשאת" אולם אח"כ "נתת".

ב) **וצריך** להזהר במשאו ומתנו באמונה, לא להונות ה"ו, לא להשיג גבול אחרים, לא להיות דובר שקרים, ולהזהר מכל חשש רבית, לשאול בכל ענין את פי מורה הוראה בזה, גם בכלל זה שלא לדחוק האנשים אשר פועלים ועובדים אצלו, רק הכל בפנים מסבירות ודרך ויתור "ובאו אליך כל הברכות והשיגוך" שיהי' בית קבול שלם, ששיגו אותו הברכות וימצאוהו לנכונה, וגם מי שהוא פועל ושכיר יעשה מלאכתו באמונה ולא שום רמאות בעבודתו ולגזול מעת עבודתו ולבטל שלא לצורך מן העבודה, וכל המסתעף לזה אפי' אם עובד בשכר מועט, אין שום היתר ליבטל וכדומה.

ג) **וירוד** ירדנו בעו"ה, תחת שכל הדורות כל נפש מישראל הי' נזהר שלא ליגע במה שהוא של חבירו, אפילו פהות משו"פ, וכעת הוקל, דבר שלא שמעתן אוזן מעולם, על ידי מסחר, כגון ליתן לקונה לא מה שמכר לו רק החליף או עירבבו מין אחר, והרבה כזה, אם על ידי הכחשה, והשגת גבול באופנים שונים, הלא היינו זהירים אפילו בספק ספיקא של ממון חבירו, ועתה נעשה כהיתר, ויש כמה וכמה שנכשלים אפילו לגנוב כפשוטו, וגם עון מסירה אם בדיבור ממש או

רמיזה אם בעקיפין, החמורה מכל, ולא מרגישים הרבה פעמים שנופל ברשת להקרא מסור ח"ו, וידוע חומר איסור מסירה, וכמבואר בשו"ע, גם כמ"פ דוחקים שוטרי הממשלה שאם יגלה סודות או יפטר מעונש עונו שעשה, וח"ו אפ"י יתייטר במאסר וכדומה ח"ו להראות באצבע או בדיבור על חבירו כשום דבר, ובלא שאלת פי חכם לא ירים איש את ידו ורגלו, וילך לדין תורה לשמוע לקול מורים, ובכלל לקיים הפס"ד ולא להשמט בטענות הכלי שוא, וכל זה גניבה וגזילה וחילול שם שמים ח"ו, וכן אסור לקבל משרה כזו אצל הממשלה להיות בודק וחוקר אצל הסוחרים וכדומה, שהוא מסור ממש.

ד) **ומבואר בשו"ע** (ח"מ ס"י שנ"ב) שגם גזל עכו"ם אסור, ואם נודע, אז מתוסף גם עון חילול ה', שהיא מעונות היותר חמורות, ובכלל זה מה שיש פראנראמע"ן (תמיכות וסעד מהממשלה, למוסדות וכן ליחידים ועוד כזה), ואם לוקחים שלא ביושר יש איי גניבה ואם הוא למוסדות, ומכריחים הנערים ונערות לחתום, אז ח"ו מקלקלים נפשות הטהורות, להרגילם לממון שלא ביושר ולהיות דובר שקרים, על כן צריך מאד להזהר מכל זה ועלינו לבטוח בשם ה', והולך בתום ילך בטח, כאויר צה ומצוחצה, כי על ידי כן מאכיל בניו ובנותיו ממון של כשרות וטהור, ולהיפוך ח"ו מתפטמים באיסור, וכי סה"ק (אגרא דפרקא אות קכ"ו) מה שרואים לפעמים אנשים שיצאו לתרבות רעה, והיי גידולם בקודש בתורה וישיבות טובות, משום שנתפטמו באיסור מממון שלא נקי, ונע"ע מש"כ בפתח האהל קו"י ע"י רל"א ורל"ב. וכן צריך להזהיר על כל זה את נשים ובתולות להזהר בממון של חבירו, ושיהי הכל בהיתר, ולא ליגע בשל אחרים.

ה) **ובכלל** זה שלא להיות אץ להעשיר, שזה גורם הגדול לאיסורים שנזכרו לעיל, ולא להתקנאות בכל מה שרואה אצל חבירו, רק יהא שמח בחלקו, מי שהולך בדרך תוה"ק, מתברך בשובה ונחת, לא יצער ולא יצערוהו, כל הדוחק את השעה השעה דוחקתו לנשות מדרך הישר והאמת למבואות האפילות, כאשר הנסיון מוכיח ולא באלה חלק יעקב, ענין זה של אץ להעשיר מדהה מדהי אל דחי, לעבור על כמה וכמה לאוין, וחילול ה' העולה על גביהן.

ז

א) **במשלי** (י"א, י"ז) "גומל נפשו איש חסד", יל"פ דאחו"ל (ביצה ל"ב): כל המרחם על חבריו מרחמין עליו מן השמים, נמצא

שעל ידי שהוא איש חסד, להטיב לזולתו בגופו וממונו, מטיבין לו מדה כנגד מדה מן השמים, ונמצא שנמל טובה לנפשו, אמנם אני הי שונא גזל בעולה, וכאשר כתבנו, שלא ליגע בממון של איסור באיזה אופן שיהי ואפילו בגזל עכו"ם וכ"ש במקום שיכול לבא לידי חילול הי שכפול איסורו ומכופלת.

זכ' המפרשים מה דכי רש"י (פי נח) בדור המבול שלא נחתם דינם אלא על הגזל, דהנה מצינו שכח צדקה גדול לכל דבר ואפי' מן מיתה מצלת כמבואר בקרא, (ועיין ב"ב י'). וכתוב (דניאל ד') "וחטאיך בצדקה פרוק", אי"כ הי' בידם של דור המבול להנצל מן הגזירה בעשיית צדקה, אולם לא הי' בזה כדי להצילם, כיון שהממון לא הי' שלהם שהרי מלאה הארץ חמס, וממילא עי"כ נחתם גזר דינם להמחות.

ב) עכ"פ ענין של גמילות חסד וצדקה, אין לשער ערכם, וישראל קדושים הרי רחמנים וגומלי חסדים, וצריך בכל עז ותעצומות לגמול חסד, בכל מה דאפשר לו, בגופו ומאודו, בפועל או עכ"פ כדיבור וכתב (כמ"ש בסה"ק דברי יחזקאל פי ראה בשם הגה"ק דראפשיץ זי"ע), ולא לכד לרעהו או מי שמבקש טובתו בכל עת, אלא אפי' מי ששונאו או גמל לו רעות, לא ישגיח ויסתכל על זה, רק להושיעו ולעזור לו בעת דוחקו כמבואר גודל שכרו בזה"ק.

ג) ובכ"ל גמילות חסד, שלא לצער הנצרכים, עניים ודלים, רק לפייסם, ואפי' לפעמים דוחקים ואצים ומרבים דברים בלא קץ, יסבול סבלם, וכן לא לייגע ולהטריחם לבא עוד ועוד, לך ושוב ומחר אתן, ובכלל זה כשבאים העסקנים בצדקה ושלוחי המוסדות, לא להנותם בדברים ולא להטריחם בטענות שוא ומדוחים, רק ליתן בסבר פנים יפות, מה שיכול, ועל השאר יאמר סלח נא כי א"א לי כעת רק כך וכך, ואפי' לפעמים מבזים את הנדיבי לב, אין בזה כלום, ובזה יתוסף שכרו בכפלים, ולא לכייש ולא להשיב בדברים מרים וקשים, וכמו שאחז"ל (ב"ב טי'): הנותן מתכרך כו' ברכות, והמפייסו ב"א ברכות.

ח

א) בפ' קדושים (ויקרא כ', כ"ו) "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי" ודרשו חז"ל (כתו"כ, ומוכא ברש"י שם) אם אתם מוכדלים מהם הרי אתם שלי ואם לאו ח"ו וכו", כל כחנו בכל הגליות, להשאר עם

קדוש דבוק בה' ובתורתו, הי' רק זה שהיינו מובדלים מהם ואחז"ל (מדרש איכה) ישראל שאין אוכלים מפתם ולא שותים מיינם גלותם גלות, יל"פ שלא בלעו אותנו להיות עם אחד אתם לאכול מפתם ולשתות מיינם, ועי"ז זכינו שלא נאבדנו כליל ח"ו וגלותינו גלות שאפשר להתקיים ולהחזיק מעמד בגלות, וזה קיומינו בכל עת ועונה, ובזמן שהי' נסיון מצד העכו"ם להתחבר אתם, אז כמעט קט נבללו בהם, כמו לפני מאתיים שנה באשכנז ביה"ם מעהרי"ן איטלי"א ושאר ארצות, על ידי המשכילים, נשכח זכר נפשות ישראל ל"ע, וכמה צריך ליוהר בזה, לא לילך לישוב אתם לאכול ולשתות אפי' כשרות, ולא לעשות כמו שהדרך במדינה זו אצל הסוחרים לילך עם המוכרים או לוקחים לרעסטאראנ"ט לסעודה, וכל זה עון פלילי, ודי לנו שאנו בעו"ה בגלות ואנו מוכרחים לישא וליתן אתם, אבל כל מה שיותר מזה אסרה תוה"ק.

(ב) ובכ"ל זה לא להתחבר עם פאליטיקער'ס (פאליטישאנ'ס) לישוב אתם בסוד משחקים, ובמקום בית ועד שלהם (פאליטיק"ל קלו"ב) אסיפות וסעודות מריעות, לחשוב שע"כ יהי' היכרות עמם להוציא על ידם תמיכות כספים, ותומכים אח"כ בידי המשחיתים הפאליטישאנ'ס האלה לעשות פרסום והודעות בין בני עמינו לבחור בהם וכדומה, אשר הוא השחתת העולם ח"ו, ולא הלכנו מעולם בדרך הזה, כל השתדלנים בדורות הקודמים סיכנו גופם, והפקירו ממונם כדי להשתדל אצל הפריצים, להטות לבבם לטובת ישראל, ולא להיפוך לעשות דברים מכוערים כמו כעת שיושבים בתערובות נשים ואנשים ועם פריצים ופריצות וגוים וערלות, מושחתים ומשחיתים ואוכלים ושותים ביחד, ורק להתנהג בדרך הישר כאבותינו לבקש השתדלות בדרך ההיתר והקב"ה מצליח כל הדרכים המקובלים, ומתן בסתר יכפה אף.

ג) וצריך לידע שהתחברות לרשעים ולערלים, הוא איסור גדול ונורא, ומרעה אל רעה יוצא, להחניף לרשעים, ולהתרגל לדרכי שחיתותם, בלבוש לשון ושם, ככל תהלוכותיהם, גם עצם החנופה לרשעים מאיסורים היותר גדולים ומחריבים כל חלקה טובה, וגורם חילול הי', ע"י שתומכים בידי משחיתים כמו שכתבנו, ומי יוכל למנות הצרות רבות שגורם דבר זה, וכל זה על ידי שהולכים אחר דעות בעלי אנרופים, ודעת תוה"ק ותופשי משוטיי מונחת בקרן זוית, ואין מי שיאמר להם עולתה שנמצא בהם ובהתנהגותם, ומטילים אימה על

הרבנים, שצריך להיות כן ואל"כ יאבדו ח"י המוסדות, אשר כולו נבנה על שקר, קו תהו אבני בהו, וכל ירא ה' ימחה בעוז ותעצומות נגד צרה זו, של השתלטות מאנשים בבהי גכר אלם, בעלי זרוע ומהם כעלי כים, שמשתיקים דעת תוה"ק וזרים באים להסיג גבולה, גבול שגבלו ראשונים, רבותינו ואבותינו, וזוכה להיות בטח כדד עין יעקב. (ד) ובענין הפרצות שונות שצריך לזהר מהם, הוא ענין של בלורית להאנשים, אשר מעולם נזהרו במדינותינו הן מפאת הלכה, הן מכה דרכי עכו"ם, וכ"ש במדינה זו שענין גידול שערות אם מלפנים אם מכל צד הראש באיזה אופן שיהי הוא פרצה גדולה ומביא התדמות לעכו"ם, ולהתחבר בחברתם או של שאר פריצים, וכל זה ידוע, על כן ח"י לגדל שער, כלל וכלל לא וראשך עליך ככרמל, לילך בדרכים שהורישו לנו אבותינו, להיות עם קדוש כאשר דבר ה'.

מ

(א) במס' גיטין (זי.) שלחו לי למר עוקבא זמרא מנא לן דאסיר שרטט וכתב להו (הושע מ') "אל תשמח ישראל אל גיל בעמים", ומבואר בש"ס (שם) ושו"ע (או"ח סי' תק"ס) פרטי ההלכות, ועל ידי הגליות ונדודים נשכח כמעט איסור זה, שבאנו למדינות, אשר הכל רק לבקש משחקים, שירה וזמרה, וכלי משחית הנקרא ראדיא שמלבד כמה איסורים שיש בהחזקת כלי זה בבית, בשוק, כמקומות עבודה, ובכל מקום, או ההשתמשות בו, אי מהם ששומעים זמר עכו"ם וכל מרק פיגוליהם, וכשאינו מזמר מטמטם הלב בהשקפות ודיעות העכו"ם, וכשמזמר משמיע זמר יוני וכל הזוהמא שבה, (ולהלאה בפרק שני נאריך בזה אי"ה לפרוט האיסורים שיש בכלי זה), ומתרגלים תמיד לשירה וזמרה, במינים שונים. וזכור אזכרה בימי ילדותי, כשהי פיאנ"א (קלאווי"ר בלי אשכנז) באיזה בית, או איש חרדי לא רצה ליכנס לבית הזה, והנה כל כלי המוזיק מבלבל דעת הילדים ומתרגלים לזה כנראה בחוש, והרבה שנושאים עמהם כלים קטנים למוזיק, בבחינת וחטאתי נגדי תמיד, וקו"ח הזמרה של כלי משחית הנקרא מעלעוויזי"א, אשר הוא אבי אבות של הראות גי ראשי עבירות, וכל מיני איסור שיש לחשוב ולא לחשוב, ונאסר זה הרבה שנים מכל גאוני דורנו הן אלו שהם בגנוי מרומים זי"ע והן יבדלו לחיים אשר אתנו, וידוע לכל חומר איסורו והארכתו בהקדמת מל השמים בזה, וכך מה שנתחדש הכלי משחית הנקרא ווידי"א אשר הוא ג"כ בכלל זה, ובכמה בחינות עוד גרוע יותר, ונעיינ להלן פרק הי מש"כ בזה] ויבואר עוד אי"ה בפ"ב באריכות יותר.

ב) אמנם לבד זה אבא להתיצבה ולהגיד לעמי, המשחקים בכלל, אשר מעולם לא התעסקו בזה שום בר ישראל אשר קצת יראת הי נגע ללבבו, כעת הותרה ח"ו הרצועה, בימי הקיץ וחופש בפרט, שנוסעים לשאוף אויר צח, ותחת זה מלא האויר באויר מגושם במשחקים שונים, כמו בולינג (קונע"ל), פינג פאנג, קארטע"ן (קוביא), ראָבאָט (ספינות קטנות), לרכוב על סוסים, וכן בכל השנה שהולכים לראות או לשמוע תיאטראות וקרקסאות (קאנצערטע"ן, ושאויס) וכיו"ב מתועבות והבלי הגוים, ומי יוכל לספור כל דרכי ליצנות של הבעל דבר, אשר מסית ומפתה להבלים הללו, ומלבד עצם האיסור של מושב לצים ודרכי עכו"ם וכיטול יתירה רעותי מובאות לה לתערובת אנשים ונשים, ותערובת פרוצים ועכו"ם, ואין דורש ואין מבקש לידע דבר הי זו הלכה, שכל זה אסור עפ"י תוה"ק.

ג) בחוה"מ נוסעים משפחות ויחידים למקומות שונות, וצריך להתרחק ממקומות משחקים הללו, לא באלה חלק יעקב, וגם לא נכון לסדר משחקים כזה בשכונות ישראל ויש שחושבים להציל על ידי כן שלא יסעו למרחקים ומקומות זר, אולם לא באופן הזה, רק לחשוב להציל על דרך התורה.

ג) ב"פ' בלק (במדבר כ"ד, ה') "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל", פירש"י ראה שאין פתחיהם מכוונים, ומזה נלמוד קו"ח, להיות מאלו שנאי (משלי כ"ה, י"ז) "הוקר רגלך מבית רעך", ולילך רק לצורך לשמחה וכדומה, ובעו"ה כמה אברכים, מחמת חוסר ידיעה מסתמא, הנהיגו לעשות מלוה מלכה בבית חבירו, פעם כאן ופעם בבית של השני, ובאים לשם הם ונשיהם, זוגות זוגות, פירצה נוראה, דרך העכו"ם לעשות סעודת מריעות בבית ריע, כל זה מסמיות היצה"ר לטמטם הלב ולבלבל המוחות, ועל דרך זה הריידיס (נסיעות בקאר) זוגות זוגות, כדי לראות מקומות הרים וגבעות (סייט סיאינג) הגענו למדריגה נמוכה כזו הכל כמו שנוהגים הגוים, ומי שמע כזאת, אשר מלבד הרעה בעצם, עוד מביא תקלות רבות אחרות, להכשל במאכלות אסורות, כמו שהזכרנו למעלה שלוקחים כל הבא בידם, ולהאנשים כיטול תורה, ומושב לצים לכולם, בת עמי לא תחשה ולא תשקוט מזעקה, על מנהגים אלו וכיוצא בהם, אבות נזיקין ותולדותיהם.

ד) אמנם העולה על כולנה, היא התועבה הנקרא געמבלינג (משחק קוביא, או בסוסים), שיש מקומות מוכנים לפורעניות לזה,

למשחקים הללו בכמה אופנים, וזכור אזכרה עוד בימי חורפי כשיצא אי לתרבות רעה ל"ע, להתחבר למשחקי קוביא (קארטע"ן האזאר"ד) או משחק סוסים, היי מבוזה ושפל אפילו בפני חפשיים, וכ"ש בפני החרדים ויראים, וסופם ר"ל היי למיזון בממונם ונכסיהם, והרבה ר"ל כליון ממש, ככל הגוים שדרכם בכך, ומי חשב כזאת שנפלו לרשת הזה מבין חוגים של חרדים ויראים, מעת שהממשלה נתנה רשיון לזה בסביבות עיר נוא יארק, וקבעו מקום פורעניות מיוחד שיש בו כל הצרות במדה גדושה ועוד בשאר עיירות באמעריקא.

ומל"ב איסור ושפלות בעצם הענין הזה, צריך לידע כי מקומות של געמבלינג מתוקנים לשלש ראשי עבירות ר"ל כידוע, וכמעט אפשר לומר מי שנופל לפח הזה של געמבלינג הוא ר"ל בגדר כל באיי לא ישובון, ועוד יותר מזה פרש הס"מ מכמורות שעושים שם אויסשטעלונג (ביזנע"ס שו"י) מקום להראות חזותם של סחורות שונות מפאבריקע"ן וסוחרים גדולים, ועל ידי כן נוסעים שם סוחרים, ונופלים לרשת הפרושה לרגלם, ליקח חלק בהמשחק והמצורף לו, ואסור באיסור גמור וחמור לילך למקומות הללו אפיי לשם מסחר או שאר צורך, ואפיי רק לעבור בדי אמות של מקומות אלו מבואר בש"ס ושוי"ע שאסור, ובכלל לא לנסוע לעיר כזה הרחק מעליי דרכך, ואם ח"ו נפל לרשתם איזה נפש צריך לנסות להצילו מרדת שחת, ואם לא יציל צריך כל אי להתרחק ממנו, ולא ישמע לקול מפתים ומסיתים, כי הוא חולי המתדבקת ל"ע אשר משחית את אחרים, זה אחר זה, והי יפרוס עלינו סוכת שלומו, מעו"ע.

וי"פ (תהלים קי"ט, נ"ט) "חשבתי דרכי" בכל דרך להתיישב קודם האם דרך זה מותר וכל ס"ס לחומרא, "ואשיבה רגלי אל עדותיך" אלכה ואשובה ברגלי, רק למקום אשר ברור שנכון על פי "עדותיך", עפ"י שו"ע והקבלה מאבות.

ה) הכ"ט העולה שכל אי ואי צריך לידע ולהזהר בכל זה, ויותר ממה שכתוב כאן ידוע למדי לכל ירא ה', ואמרת להביא די רבינו הרע"ב מברטנורא ז"ל במסי סנהדרין (פ"ג מ"ג) (בד"ה משחק בקוביא) וזל"ק "ואסור לאדם שיתעסק בעולמו אלא או בתורה וגמילות חסדים, או בסחורה ואומנות ומלאכה שיש בהן ישובו של עולם", ע"כ.

ובזה פירשנו מ"ק במשלי (ל"א כ"ו) "פיי פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה, צופיי הליכות ביתה וגוי", שהמע"ה מבאר לנו איזה

דברים שיש לאדם לעשות בעולמו, "פני פתחה בחכמה" עסק תוה"ק שבכתב ובע"פ ושו"ע ופוסקים, ועוד "ותורת חסד על לשונה", זה ענין השני של תכלית האדם, להיות עוסק בגמילות חסד, והשלישי, צופי הליכות ביתה" לדאוג לפרנסת ביתו זהו הכל, ועד"ו אמרנו כמ"פ שלאיש ישראלי ישנם רק ג' דרכים לילך בה, ולא שאר דרכים, (א) לביתו, (ב) לביהמ"ד, תורה ותפילה וגמ"ח בכלל זה, (ג) למקום פרנסתו, ולא זולת. לא למשחקים, לא לנסוע לביקורים שונים בלא תועלת עפ"י תוה"ק, וכל הדומה.

פרק ב'

חיובי האשה

א

(א) **כתבנו** בקוצר אמרי"ם חובות ראש הבית, ועתה נבא לדבר משותף שלו, העקרת הבית, אשה הכשירה בנשים, אשר כמעט בה תלו"י כל יסוד עם הקודש, ואמרו חז"ל (סוטה י"א): בזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים, וכן בכל הדורות, בכל עת וזמן הן הנה שמסרו נפשן על קדושת ה', בלא חקירות כמבואר בדי הגה"ק מגולי שפאני"א ה"ר יוסף יעב"ץ ז"ל (ומובא בדי מו"ר הגה"ק מקאשוי ז"ל בהקדמת סה"ק אבות על בניס), אמנם כמו שנתרבו הנסיונות של אנשים על ידי הגולה אחר גולה, כמו כן אצל הנשים מטעם זה, ומטעם שכתבנו, שעולם של אוה"ע אשר אנו שרויים עדיין בתוכם, בגלות המר והנמהר, והם ירדו ממש לטמיון בכל תעלוליהם, ממילא נצמחו הנסיונות הקשות והמרות בעו"ה, ומי כחכם לידע פשר כל דבר ולכאר הכל, המכה טריי ומה רפואתה, רק עכ"פ לפי מיעוט כחינו וידיים רפות נרשום בעט ברזל ועופרת מעט מהם, וישמע חכם ויוסיף לקח, הי הטוב יעזרנו להנצל מן המכשולות ונסיונות מעו"ע א"ס.

(ב) **בפ'** קדושים "קדושים תהיו כי קדוש אני ה'א" ובמדרש רבה יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם, וכבר עמדו המפי בכיאר מדרש הנפלא הלזה דאיך יעלה על הדעת שקדושתנו תהא דומה לקדושתו יתי, ונראה לפרש, הרבה פעמים חושבים, שמי יוכל לדמות עצמו לדורות הראשונים שהיו הנסיונות קלים וקטנים, והם היו גבורי כח וקדושים, ואנו חלשים וננסים

ומלאים נסיונות, וא"א לעשות ולהתנהג כמקדם, אמנם לא כן האמת, דבכל פעם עשו מה שבכחם, אם כי קדושת בו"ד לא ידמה לקדושת הבוית"ש, הלא לא בא הקב"ה בטרוניא עם בריותיו, וצריך להתגבר בכל כח להתקדש ולהטהר להדבק בה', "יכול כמוני" כביכול שאין לו נסיונות, כך קדושים תהיו רק אז כשאין לכם נסיונות, ותחשבו כשיש כ"כ נסיונות קשות ל"צ להתקדש כ"כ, ע"ז כי תוה"ק "כי קדוש אני" ככל דורות קדושת ה' למעלה מקדושתנו, והקב"ה ביקש רק כל מה שבכח בו"ד לעשות, כמו"כ עתה בדורו של עקבתא דמשיחא, לא להתפעל רק להגור מתנים, ובכל כח להתקדש ולהטהר להדבק בכורא עולם יתי ויתי.

ב

(א) **בתהלים** (קכ"ח, ג') "אשתך כגפן פורי" בירכתי ביתך בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך" ודרשו חז"ל (ומובא ברש"י שם) מה זיתים אין להם הרכבה כך אין בבניך פסול, יל"פ ענין הרכבה שלא לבד בפנימיות צריך להיות הבל כמו אמותינו הקדושות אלא גם בחיצוניות, ולא להרכיב דרך העכו"ם בקרב עם סגולה, אחז"ל (פס"ז שמות ו' ועוד) במצרים לא שינו שמם ומלבושם ולשונם, וכן היום צריכות הנשים להתלבש הכל כמקדם, שלא לגלות טפח מבשר הן בזרוע, הן ברגל, הן בשאר חלקי הגוף, וכפי המתבאר מלי הפוסקים הוא משנת שלש שנים ולמעלה, ובכלל זה שלא ללבוש בגדי פריצות כבנות הארץ, כמו בגדים הדבוקים לגוף, וכ"ש בגדים דקי אריגה, כמו בתי רגלים (שטרימפ"ף, זאקע"ן) דקין שהבשר נראית מתחתיו, וכן שאר בגדים דקים שהבשר נראית אפ"י רק קצת ובגדים קצרים, וכן שאר בגדי שחץ, א"א לפורטם כי רבים הם, ורק בדרך כלל לא לרוץ אחר המאדע"ע (סטיי"ל), וצרה זו היתה גם כדורותינו הקודמים, כמו שתראה בדי הגאון הקי מהריעב"ן בסידור שלו (בהלי תשעה באב), שעשה המאדע"ע שמות בארץ להתלבש ולהראות כנשים נכריות עבריות, ומעולם צווחו על זה ככרוכיא, הן משום חוקות הגוי והן משום למה תתראו שלא לעורר קנאת האומות, ובפרט בזמנינו, שגורם הוצאות ממון גדולות ולומר לבעל הב הב, כנשי דמהוזא (שבת ל"ב ע"ב) והמה עפ"י רוב מבהיקות (אויפפאלעני"ד), וכן שאר בגדי צבעונים המבהיקים, וא"י צניעות וענות אמותינו, ונפרץ בעונינו גם נשיאת פאה נכרית ארוכה (לאנגע שייטלע"ן) כחוקות הגוי, ובתי זרוע רק לשלשה רבעים (דרייפערטע"ל ערמע"ל), תחת לכסות כל

הזרוע עד היד כמנהג מימים ימימה, הראיני את מראיך כי מראיך תהיי נאווה, לשם ולתהלה.

וכן להזהר מדברים שלא נהגו אמותינו כן זה מאות בשנים, כגון לצבע הפנים והעיניים, ובודאי היי להן טעם בזה, שהוא דרך העכו"ם, וכן שלא להתכשם אם הולכות בין חברותא לשמחה וכדומה ונודף הריח עד שמגיע למקום אנשים וכן שאר מותרות שלא נהגו נשים הצנועות.

ויש לפרש בזה גם את סיום מ"ק הנ"ל, "הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'" כי אם הבגדים לאו כשורה הלא אסור לברך או לקרות ק"ש כנגדן אפי' בן אצל אמו וכדומה, וכיון ששיבח דהמע"ה את האשה הצנועה שהיא כגפן מסיים ג"כ "הנה כי כן יבורך" יכולים הבני בית להשמיע ברכתם כשהם בבית "גבר ירא ה'".

ב) בתהלים (מ"ה י"ד) "כל כבודה בת מלך פנימה" מלבד הפיי הפשוט, שדרך בנות ישראל הכשרות, לא לילך בקרית חוצות שלא לצורך (כמבואר בש"ס ופוסקיי, ועיי פתח האהל עי של"א) אמנם יבואר עוד דלא די אם בחוץ מכוסות כהוגן ובביתן הלבוש והשערות שלא כהוגן, דכל כבודה בת מלך גם פנימה, וקמחית אמרה שמעולם לא ראו קורות ביתה את שערות ראשה, וזכתה לזי בנים כהנים גדולים, לבושים משבצות זהב (יומא מ"ז.), ומה"ט הנהיגו חכמי הדור לפני מאות בשנים לגלח שערות ראשן, וכפי ששמעתי המנהג על ידי ועד ארבע ארצות (כמו שהבאתי בהקדמת חיבורי הדל טל השמים), כי א"א להזהר היטב גם בבית ועוד טעמים אחרים שהיי להם בזה, עכ"פ פשיטא שה"ו לפרוץ גדרן של אבותינו ורבותינו, ולא להשאיר ביהאי"ר (חלק מן השערות), אפי' אם אומרת שלא תראה בחוץ, כי זה עצת היצה"ר, ובחנם לא משאירים, רק משום שיש זמן שרוצים שיראה לחוץ, ויש פרצה אצל קצת נשים שקודם זמן לידת זרעם מגדילים השער, דכשתלך לבית החולים תוכל להתפאר בנוצות של שער שלה, ולא תיעשה כזאת בישראל. ומלבד כל זה יש עוד טעמים מצד עצם הלכות חמורות שלא להשאיר שום שערות, ובזכות זה זוכים לבנים ובנות ישרים וצדיקים (עיי חת"ס האו"ח סי' ל"ו מלי זוה"ק), והלא כל יגיעתנו ועמלינו בשביל זרע קודש, ומי יקל ראש להשליך אחרי גיוו הכרכות המוכטחות בזה.

ג

א) **במסכת ברכות** (טו"ב ע"א) א"ל רב לרבי חייא נשים במאי זכיין, באקרזיי בנייהו לכי כנישתא ובאתנווי גברייהו לכי רבנן ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן, הורו לנו חז"ל כל תכליתה של אשה בעוה"ז לראות נחת דקדושה מכניהן, שמשגיחות עליהן שילכו ללמוד וליגדל בקדושה וטהרה, והשני להיות מסייעות לבעליהן הן שיזכו ללמוד, ויזכו להשאר ת"ח יראי ה' באמת, וכל שאר צרכים נטפלים רק לזה, וכבר הקדמנו הקשויים שהם בזה"ז על ידי הנדודים למדינות חדשות, ותחת שהי' כדור שלפנינו כל המשפחה ביחד, והיתה עוזרת לבעלה, בפרנסה הסמוכה לדירתם, וכעת שקרוכים נעשו רחוקים, הפרנסה מרוחקת מן הדירה, וגורם זאת ביטול תורה במדה גדולה, וקדמת דנא הי' להבעל יכולת ללמוד כמה שעות ביום וכלילה, אפיי לסתם בעה"ב, וכעת אין מציאות כמעט לזה, עכ"פ מה דאפשר, מזה אין פטור, לפום צערא אנרא, ותראה לסייע לבעלה בכל מה דאפשר שילך לשיעור ברבים ערב ובוקר אם כי אין משרתת בבית כמו בימים קדמונים, והטירחא בבית עכ"ח מרובה, תשגיח על הילדים כאשר יבואר אי"ה להלן, וכל החושים וכל המחשבות רק לשני דברים אלו לחזק ידי בעלה ברוחניות וגשמיות, ולהפיח בו רוח חיים, ולדאוג עבור תכלית הילדים בקטנותם וכן כשיגדלו, והי' הטוב לא ימנע ברכתו מהולכי תמים, להצליח בכל מעשי ידיהם, וקו"ח שלא תטהו לדרכים מעוקמים ועקלקלות אשר תוגה אחריתה ח"ו.

ב) **במסכת יבמות** (ס"ג.) ואמר רבי אלעזר מאי דכתיב (בראשית ב') אעשה לו עזר כנגדו, זכה עוזרתו לא זכה כנגדו וכו', — זכה עוזרתו — הדברים שנאמרו למעלה, בחובות ראש הבית, כמעט כולם ביד אשתו לעזור ולהקל ולישא המשא ודאגה מעל ראש בעלה, לא לדוחקו יותר מכחו להוצאות, רק להסתפק כמה שיש, ולא לבקש גדולות ונפלאות, לא לרוץ אחר המותרות בכגדים, בתכשיטים, בכלי הבית, או כשידו משגת לקנות בית לא לבנות פלטרין ומגדלים, להשליך כספם וזהבם על דברים של מה בכך, עצים ואבנים, מגדלים הפורחים באויר, מלבד מה דכתיב למה תתראו, וכזה עוזרת שיהי' פרנסתם בהיתר ולא באיסור.

וכבר אמרו חז"ל (כ"מ ע"א). ממון של איסור מביא לטמיון ממון של היתר, אכול בצל ושכ בצל (פסחים ק"ב.), וכזה ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה, וכבר כתבו ספרי מוסר והזכרנו למעלה

דמיון שאינו של היתר גורם שמתפטמים הילדים באיסור, וגורם למה שמאכלות אסורות גורמות ח"ו ליצא לתרבות רעה, לא כן במדון של היתר, יגדל בשם טוב ולנחת, וכל זה חובתה לא להחליש כהו של הבעל, רק להחזיקו ברוח חיים ולהיות בטוח לבם לישועת ה', קרוב ה' לכל קוראיו, ורגלי חסידיו ישמור שלא ימעדו עדי עד.

ג) וענין זה של מותרות מחורבנות הגדולות, כי כל אחת מתקנת בדרך חברתה, שגם היא תוכל להדמות לה, ולחצת את בעלה, להביא טרף טורף לביתם, ואם א"א בהיתר אז עכ"ח נגרר מזה ליגע במדון שאינו של היתר, באופנים שונים, אשר שורשם בהשגת גבול, גניבה, אונאה, ושאר דרכים של איסור, וכשלהוטים אחר המותרות ממילא מלבישים להילדים ג"כ בגדי רקמה ושש, בלא גבול, וכן בגדים לחתונות ושאר שמחות במחירים של הון תועפות, תמונות על ידי כלים מכלים שונים הוצאות לאלפים, ותכשיטים כאלה וכאלה, לא יספיק כסף שומרון לכל זה, וכן מרכים בהוצאות ומרכים הקרואים לשמחות שונות לתנאים ושבע ברכות ובר מצוה ועוד, קונים מעבע"ל (פארניטשע"ר) היותר יקר שגם חברתה כן עשתה, וכן בכל זוית ופנה, ומעולם עוררה זאת קנאת אוה"ע ל"ע מלבד מה שהזכרנו דמן ההיתר עכ"ח יבאו להאיסור, ודרך אבותינו, להרבות בצדקה לזמן שמחה, שתעמוד הזכות להזוג "בצדקה תכונני" (ישעי' נ"ד, י"ד), וכן בכל השמחות, ולא להשליך כסף וזהב בחוצות על הכל הבלים שאין בו ממש.

ד) והנה בענין התמונות כבר כתבנו בטל השמים בהקדמה (אות י"ג) להזהר לא להפך שמחת נישואין שהוא ענין קדוש ולא לעשותו לחול ולטעאטער, וכ"ש וקו"ח כעת שנפרץ לעשות פילמ"ם (מאווי פראזשעקטאר) לצייר כל החתונה ושאר שמחות כמעט בכולו או בחלק גדול מהם, ושוב נשאר להביא כ"א לביתו להראות להמשפחה וקרובים וידידים, לילדים ולבחורים, וכל אי צריך לראות הכל כאשר לכל, רקידות של הנשים, תחת להרגיל לצניעות הילדים, בעת השמחה, נעשה חינוך להיפוך, החיוב לבער מגבול ישראל הפראזשעקטאר"ם וכבר יצא כרוז מהרבנים החשובים הי"ו שלא ישתמשו בכלי זה ולא להניח לאחרים להשתמש בזה בעידן חדוותא, הלא החיוב להרבות הקדושה והטהרה בישראל לא לעשות צעדים לדחות הקדושה, וטהר ידים יוסיף אומץ כזה וכזה.

ד

בתהלים (קכ"ח, ג') "כניך כשתילי זתים סביב לשלחנך", דאגת האשה בעיקר על גידול בני לטובה ושלא להסיח דעת מזה, וממילא מובן שאם אפילו רק בצמצום מספיק הכנסת הבעל להפרנסה, לא תלך לבקש מקום עבודה לעצמה, לסייע באופן זה להבעל, כי אז נמצא שהבעל במקום עבודתו, ואשתו במקום אחר לעבודתה, והילדים בת"ת ובתי חינוך כשבאים לכית מכקשים תפקידם, מאכיהם ואמם, ועפ"י רוב עדיין לא באו, ואפ"י באה האם, הכל עדיין בלא סדר וטרודה מטרדת היום, וראשה בל עמה להשפיע על ילדי ברוחניות וגשמיית, ומרווחת ממון וח"ו מפרכת הנפשות, על כן כמו שכתבנו תסתפק במה שיש לה, ולא תלך לעבודה, ואם דחוקה ביותר, תנסה להביא איזה מלאכה לכיתה, לענות הפנאי להרויח קצת, אולם אם בכל זה א"א לה ומוכרחת לילך לעבוד, אז תלך לאיזה מוסד כשר, בתור מלמדת (לעהרער'ן), ואם א"א אז רק לילך לעבודה כזו אשר הם בין נשים כשרות, ולא מקום תערובות או גוים ושאר מנוולים, ולא לשמוע קול הראדי"א והדומה, כמו שכתבנו למעלה, ולא זולת.

ול"א אדבר ממקום המוכן לכמה קלקולים הנקרא אפ"ס (קאנצליי"א), שזה איסור גמור וברור, וכבר זכינו לפני י"ד שנים להודיע איסור זה בקול קורא שנחתם מגאונינו וגדולינו, הן אלו שכבר עלו לגנזי מרומים ז"ל, ויבדלו לחיים אלו שחיים אתנו עד מו"ש. ואין כאן מקום לבא באריכות בטעמים הברורים לאסור עבודת האפ"ס, רק בקוצר אמרי"ם שעפ"י רוב נופלת בחברותא לא טובה, חפשיות וכדומה, הרבה פעמים גם חברותא של אנשים, ועוד יותר שרובם פורקי עול, ואפ"י אצל בעה"ב ופועלים יראים וחרדים יש פירצות ומכשולות הרבה מאד מתוך התערוכות, כגון שעושיי ליצנות ושחוק ומרבים שיחה, ויושבים סמוך זה לזה, קוראים זה לזה בשם הקודש ומדברים בלי נוכח דברים המקרבים, הנשים מכיאים קאווע ושאר עניני שירות לבעה"ב, האנשים שואלי בשלוי הנשים וכו' יחוד בהיתר של קורי עכביש ובלי היתר, מתרגלות ללבוש בכל יום לבוש חדש, ולידע חדשות וקוראת ספרי חשק הנקראים מאגאזינע"ן וראמאנע"ן, שומעת ראדי"א שומעות נבלות פה לרוב, נעשות מאדער'ן, ולא מסכמת הרבה פעמים לבחור יר"ש ואדוק בתורה, רק שיהי ג"כ בקי היטב כאנגלית, ועוד הרבה טעמים אשר מבואר באורך כתשובה

שכתבנו בענין זה להלכה ולמעשה, ונודפסה בספר פתח האהל (קונטרס י"ד) ומשם תדרשנו לטובה, וכל זה בדוק ומנוסה, ואפ"י הולכת למקום שנקרא טוב ויפה ובעל הבית חסיד מ"מ רוב הטעמים עדיין נוהגים.

ומאז ועד עתה כמוכן שלא הוטב המצב בזה רק אדרבה כל ישר הולך רואה צרה הלזו אשר חלילה לילך לעבוד שם, ואפ"י אם אומרים שהוא מקום כשר, אולם זה פירושו שלא מתקלקלת כ"כ כמו במקום אחר אולם א"א ליצא נקי ממקום מכונה הלזו, על כן כל אי ידע את אשר לפניו, יכלכל דבריו במשפט, שלא ימעדו קרסוליו, והי הטוב יפתח אוצרו הטוב מן השמים, לברך את כל מעשי ידינו כחסד ורחמים.

ה

א) **במסכת חגיגה** (גי.) דרש רבא מאי דכתיב (שיר השירים ז') "מה יפו פעמך בנעלים בת נדיב" כמה נאין רגליהן של ישראל בשעה שעולין לרגל, "בת נדיב" כתו של אברהם אבינו שנקרא נדיב וכו', יל"פ אאע"ה הי' לוחם נגד כל העולם עד שידעו כל העולם שרק אלקים יחיד ומיוחד יש, אלקי השמים ואלקי הארץ, כמ"כ הצניעות המורשת לנו מאמותינו הקדושות, אם כי המדינות החדשות לא כמו שהיי מאז, ובכלל העולם של הגוים ירד לגמרי לתועבות וזיהום, כמו שכתבנו למעלה, מ"מ בת ישראל הכשרה לא תשגיח על זה, וצריכה לידע ללחום נגד כל הפירצות כגדרי הצניעות, הן בלבוש הצנוע, הן כדיבור יפה בנחת ודברים נעימים, לא נבלות הפה, ולא קולות ברעש וסער, לא להמצא בחבורת אנשים, ואין נ"מ האם קרובים או רחוקים, רק הכל בענות צדק, כל רואיהן יכירון שהמה זרע ברך הי, וצריכה לידע שענין צניעות אין פירושו במלבושים לבד, רק בכל התנהגות, בעשיידע"ן בענות צדק לא לגשת בין חבורת אנשים אצל שמחה, ומכש"כ שלא לדחוק א"ע שם, וכדומה לזה, וכן בשחולכת בשוק ובאים אנשים לקראתה או מן הצד תתרחק לצדדים, וא"א לפרוט כל הגדרים רק הכל כגבול של קדושה וטהרה, כדיבור נאה, ושפת נקייה לא נבלה, ובמעשים נאים ומשובחים.

ב) **בימי** הקיץ יש להזהר הרכה, במקומות החופש ונופש לא לשנות כלל מהנהוג בבית, לא בלבוש, ולא לרחוץ בגילוי כשר אפ"י רק במקצת, ואפ"י אם המקום מכוסה, ואין לדבר כלל אם המקום לא

מכוסה כל כך שלא ישלוט עין בני אדם כלל, שאז היא בכלל עוברת על דת ח"ו, וכן לא להתיר לעצמן במקומות אלו שאר איסורים, כגון מאכלות, להקל וליקח ממה שמזדמן, לא להתחבר עם נשים חפשיות או חצי חפשיות, ואף לא עם חרדיות שהם פחותים ממדרגותיי דיכוליי להשפיע עליי ולהזיק. לא לילך למקומות של משחק והדומה לזה, לא להסתכל ח"ו בכלי משחית טעלעוויזי"א, כשדרים באיזה מקום אשר הבעל הבית חפשי או עכו"ם, לא לעשות שום הבדל ולהקל ממה שמתנהגת בביתה, למקום שהיא שם להנפש מטרחתה, ובכלל זה, אם אפשר, לא תלך למקומות קיץ רק עם בעלה, ואם א"א מחמת פרנסתו אז תלך עמו רק על זמן קצר, והילדים ישלחו לישיבה קדושה או לבית חינוך טהור, שבחוץ לעיר ולא להיות בשביל זה במקומות הקיץ, וכל אלו הדברים, אם מקילין בכיוצא בזה, גורם חורבן עצום לכל צניעות הבית לכל השנה.

ג) **ובכ"ף** זה שלא תבלבל את בעלה לעשות נסיעות וביקורים לבטלו מתורה, ועכ"ח גורם לענינים של מושב ליצים, וגורר ביטולים, של תפילה בציבור ועוד. הנסיעות בכלל, אם אינם לצורך ממש, הם מדרכי הגוים, ונודע אמרי קודש של הרב הצה"ק מהר"ם מפרעמישלאן זי"ע (במדבר ט', י"ג) "איש אשר טהור" משום "ובדרך לא היי", ונסיעות אלו אין נפק"מ אם במדינה או לחוץ למדינה אדרבה אז יותר עלולים לגרום ביטול תורה ותפילה, מאכלות אסורות, ועינים רמות שלא בשמירה, כזה וכזה, ואשרי יושבי ביתך, ואם לצדיקים הוא דבר טוב שידעו איך להתנהג אולם לפשוטי עם כמוני, מביא תוצאות הנ"ל ועוד כאלה, ואלו שצריכים ליסע לבריאות גופם יזהרו עכ"פ מכל זה, מהאטעל"ן של פריצות, ויזהרו בתפילה בציבור, כשרות, וכל השייך.

ד) **חובת אשה כשרה**, להזהר בכל מיני ריחוק מאי יחוד, הן שלא להניח שום איש זר בבית, כגון פועל או סעיל"ם מאנן (פעדלע"ר) דהיינו רוכל, כשאין בעלה או ילדי עמה, וכמעט כל ההיתרים כגון בעלה בעיר וכדומה, נאמרו על דיעבד אם כבר נעשה, לא לכתחילה, וכמה פעמים אפיי על דיעבד ושעת הדחק לא מהני, כמבואר בפוסקים, ובהתשובה שכתבתי בענין אפיי"ם מבואר בפרטות בעניני ייחוד ע"ש, וכן לא לילך לדענטיסט או רופא, רק אחר שאלה למורה הוראה מומחה, באיזה אופן יש היתר, ולא לנסוע בקא"ר עם איש זר רק אחר שאלת חכם, לא לגנב קולות בזה, ואפילו במקום שיש מקום

להתיר בדוחק, לא לנסוע עם עכו"ם או פרוץ, וכן תלמד את בנותי להתנהג היטב ע"ד המהרה, כהלכות בנות ישראל, אם היא לא במקום קביעות דירתה רק על אם הדרך או בשאר מקומות לא תלון לבדה, רק עם עוד אחרת או ילדי, והרבה פעמים אפ"י במקום קביעות דירתה, לא תדור לבדה, וא"א לפרוט כל ההלכות במקום הזה, רק לילך להומרא, ולשאול פי חכם.

ו

במשלי (י"ג, כ"ד) "צדיק אוכל לשובע נפשו" יל"פ לשון נפשו הלא אכילה לא שייך כל כך לנפש, אמנם כדאיתא בתנא דבי אלי (עיי' תוס' כתובות ק"ד ע"א) עד שאתה מתפלל שיכנסו ד"ת לתוך לבך התפלל שלא יכנסו דברים האסורים לתוך מעיך, וא"ש הצדיק אוכל באופן שהנפש לא יתפגם, לשובע "נפשו".

וענין זה של שמירות הכשרות מוטלת ביותר על האשה עקרת הבית שעלי מוטל כל צרכי הבית, וצריך ללמדה להזהר בכל דבר, שלא ליקה רק אשר מכורר מפי חכמים מורי הוראות שאין פקפוק כלל על זה, ולא לסמוך על מש"כ בכל דבר "הכשר מרב" כי כעת מביאים מארבע פינות העולם מאכלים ומעדנים, ואין מן הצורך לאכול כל מאכל שיוצרים בעולם, ולא לפטם הילדים רכים במעדנים אשר בעצם לא מועילים לתכלית הילדים כלל וכלל, וטוב מעט, אולם עפ"י רובא דרובא מפקפקים בכשרות, וכל מאכל הבא לבית תדע נאמנה עפ"י הוראת חכם בר סמכא הבקי בטיב הכשרות דכשר לכתחילה לכל נפש מישראל, ואם יש מאכל אשר יש מי שמערער עליו, בודאי ח"ו ליכנס לספק איסור דאורייתא, ואפ"י דרכנו, ומאכלות אסורות מטמטמים לב התינוקות, וכן לב הגדולים, רק בתינוקות בזה המור שגדלים באיסור, וכן להזהר שלא לאכול שום ירק וכדומה המוחזק בתולעים ולא לסמוך על בדיקה, כמו סאלאמ, ספיניטש, קארפיאל, והדומה לזה, ולהזהר ממילבעץ בפרט בקיץ, ולשאול על כל דבר איך להנצל מתולעים, כל זה חובת נשים הכשרות, בכל פרטי ודקדוקי.

ובבב"ל זה אם לוקחים משרתות ערלות שלא להניחה לבדה בבית התבשיל. ודרך אנב, צריך להלבישה באיזה מלכוש לעבודתה, ולא להניחה כך בכגדי פריצות שלהן.

ז

(א) **כפ'** כי תצא (דברים כ"ג, ט"ז) "והי' מחניך קדוש" ויל"פ דסתם רגילות במקראי קודש לקרות לצבא מלחמה מחנה, וכן בש"ס, וי"ל דאע"ג דהמלחמה כבידה נגד ס"א וכת דילי' לשמור על קדושת בתינו מ"מ אין להשגיח רק ללהום בעוז להשאר קדוש, "והי' מחניך" המלחמה שלך יהי' להשאר "קדוש".

והגורמים היותר עזים לילך בדרכי עבו"ם ותעלוליהם וזיהום שלהם, הם הכתבי עת, מאגאזינע"ן ראמאנע"ן (ספרי חשק), השוכרים ממש השדרה וחוט שלה של כנס"י, מביאים השקפות מזוהמות עקומות ומבולבלות, ללכות תמימות, ובעיקר פורץ בחדרי משכיות הנשים ובתולות, ועושה שמות בארץ, מחריבות הקדושה והטהרה, באין מפלט ה"ו, מתחילות לקרות דברים אלו בבתי ההינדק, אם כי מנסים המנהלים לעבור על הביכע"ר, ספרי לימוד של אנגלית ולמתוק ולהעביר אולם לשוא עמלם, כמעט א"א, וזהו אפילו במקום שעובדים כאמונה לעקור עבודה זרה זו מ"מ נשאר כאן ושם, אולם ברוב בתי חינוך אין עושים עבודה זו כלל רק מעט, ומתרגלות לקרות מעולם הגוים דברים אשר משחיתים הנפש, ואה"כ כבר קונים ורוכשים כל הבא ביד, השחתת הנפש ודעות כוזבות, ויורדים חדרי בטן לקלקל כל חלקה טובה, וגם נשלחים בדואר דברים אלו ובפרט הקאטאלאנע"ן המלאים תמונות מושחתות ומלאים שחץ.

(ב) **וכן** כל כתבי עת הבאים ממדינה אשר קראו בשם "מדינת ישראל", כולם פסולים ואסור לנגוע אפילו בקצהו, מלאים מינות ודברי כפירה, ומיאום ותועבה, והשורש פורה ראש ולענה האלו, של ספרים פסולים וחיצונים וכתבי עת ומאגאזינע"ן, נכנסים מיום אל יום יותר במחשבות ומוחות של עם סגולה.

ואפילו אנשים, בני תורה, אשר עפ"י רוב לא קוראים ספרי חיצונים האלו מ"מ קוראים כתבי עת, ובעתים הללו הם כולם בדיוטא התחתונה של ניוול ושיקוף, ודברי מינות, וצריכה אשה הכשירה לא לבד להזהר לעצמה ולבנותי, רק להשגיח גם על בעלה, שלא יביא הפסולים האלה לבית, ולא יקרא לא בבית, לא כנסיעות ולא באיזה רעסטוראנ"ט, אשר מושיטים להכא אצלם כל כתבי העת המזוהמים ומסייעים בזה לאבד נפשות טהורות, תחת שלא יכניסו לחנות שלהם התועבה הלזו, ומה נאמר ומה נדבר, כי בעלי הרעסטוראנט"ן לא

רוצים לשמוע לקול מורים, ומחזיקים את כתבי עת, והבאים שם קוראים, אפילו אלו שאין בביתם פסולים הללו, ומכשילים את הרכיבים, בלא שום תועלת, כי הקונים יבואו בלא הסתה הלזה ג"כ, וכל זה מפיתויי היצה"ר, והי' יכפר בעדם.

ג) **וכן** בכלי המשחית הנקרא ראדי"א, בין בא"י בין בחו"ל מלבד ששומעים זמר עכו"ם כמו שכתבנו למעלה, ובכלל זמר שלא במקום מצוה, אמנם בלא"ה מכנים הכלי הזה השחתה והשקפה לרעה, ואפילו בחלק סיפור החדשות, ואין להשתמש בו לא בבית, לא בקא"ר לא במקום העבודה, וכשנוסעים עם קא"ר או טעקסי וכדו' לבקש שיסגרנו, כי הרבה חללים הפיל כלי זה. ומלבד איסור של סתם זמר נוכנ"ל בפ"א אות ט"ן הלא הוא זמר נכרי, וקול נשים משוררות, ושומעים שם שירי עגבות, נבלות פה, דברי מינות, והעיקר שמהפך השקפת דעת תורה להשקפת הגוים ומינים, ומתבטל לאט דעת התוה"ק ומכנים ממש יצה"ר בידיים ללכות תמימים וישרים, בין לאנשים בין לנשים, ואין חילוק באיזה לשון אדרבה ביודיש לפעמים עוד משחית ביותר, וכש"כ בלשון שבדו להם הציונים הנקרא עברית, שחושבים שהם דברי לשון הקודש, ואדרבה הם דברי מינות וכפירה כידוע לכל, וכבר הארכנו בתשובה לבאר חומר איסורו [של הראדי"א] עפ"י הלכה (ונדפסה בספר פתח האהל קו' ו').

ד) **וזוה** זמן לא כביר הפיצו על פני חוצות כלי משחית הנקרא ווידי"א, אשר בעצם דומה לכלי משחית טעלעוויזי"א, רק בכמה פרטים עוד יותר גרוע ונע"ע לקמן פ"ה אות ז'], וכל אלו היצי הס"מ, שיורה על עם הקודש להורידם לשפלות ונבלות וכל האסור לנו, על כן בנות ישראל עמדו למלחמה כמו אמותינו הקדושות, ולבער כל חמירא, הספרי פסול, כתבי עת, מאנאזינע"ן, ראדי"א ווידי"א טעלעוויזי"א, כולם לשורפם, או להשליכם לים המלח, או לשלחם לעזאזל, והי' הטוב ישכון בקרב עדתנו, ולהושיענו מעתה ועד עולם.

פרק ג'

חינוך הבנים

א

א) **בירמי'** (אי ה') "בטרם אצרך בכטן ידעתיך ובטרם תצא מרחם הקדשתיך" כפי המובן ממקרא קודש זה נשמע בחנוך הבנים

והכנות דטרם יצירה צריך להיות קדוש מרחם אמו, ומכואר בכל ספרי קודש החל מהראשונים עד אחרוני אחרונים ההכנות והכוונות של קדושה וטהרה, ואין מקום האסף פה.

ואם כי בפועל מתחיל החינוך מעת שמתחיל לדבר, כמכואר בגמי, לחנכו לתורה צוה לנו משה, ודברי קדושה, אמנם גם קודם לזה יש חינוך, והוא שלא לפטם ה"ו במאכלות אסורות המטמטם הלב, וכבר כתבנו למעלה בזה, שלא להכניס שום מאכל ומשקה מפוקפקת לבית, שלא להתגאל במאכלות ומשקאות של איסור ח"ו, וקו"ח לילדים הרכים שלא לפטמם בכאלו, ולא במעדנים שרובם כשרותם כקורי עכביש, וכ"ש במאכלים ומשקאות שחיי נפש תלוי בהם שלא להתפטם בתדירות במה שאסרה תוה"ק או איסור דרבנן, כמו חלב עכו"ם וכדומה, ואם ע"י פקודת הרופא או רק על ידי שאלת הכם להתיר, וכן בכל דבר בפנ"ע רק אחר חקירה ודרישה ושאלת פי חכמים חרדים ומומחים.

וכן צריך כפעם בפעם לילך לתלמוד תורה וישיבה ובית חינוך, ולקעמפ"ס, לראות מה נותנים לילדים ולבחורים, לנערים ונערות, כי עפ"י הרוב המנהלים עינם להרויח להמוסד ולא מדקדקים הרכה במאכלים ומשקאות, ובפרט כשמקבלים בחנם או חצי בחנם לא כודקים הרכה, וכל איש ואשה מחוייב לילך לחקור ולדרוש על מה שנותנים שם, כמו שמדקדק בביתו.

ב) והנה חינוך של תורה, בראש וראשון להכניסם לחדר במקום המתנהל על ידי חרדים ההולכים בשלימות על דרך האבות, ולא הנהיגו שום שינוי בדרכי הלימוד והחינוך, פעדאגאגי פסיכאלאגי, מעי"פ רעקארדער"ם ושאר כלים וכיו"ב, אלא כל החינוך על נוסח הישן. ולא להשגיח ולהתפתות בשום דברים צדדיים, רק לראות תכלית הילדים, במלמדים חשובים יראי ה' מרבים, וחברותא של ילדים מבתים חרדים לדבר ה', תיכף משחר מל הילדות ולהלאה, ולא לת"ת או חדר המעורב בילדים שפחותים במדרגה, או מבתי חצי חפשיים וכדומה, או אשר בביתם כלי השחתה, והילדים מביאים כל רוח זה מביתם.

ג) וחינוך של תפילה להרגיל הילדים כשמביאים אותם לבית הכנסת, לא להניחם לרוץ ולדלוג כמו איל בבהכ"נ וביהמ"ד, רק להחזיקם אצלו שיאמרו אמן ואיש"ר קדושה וברכו, וכשיוודעים

לקרות, אז יתפללו מלה במלה, וכן אם מתפללים בבית יתפללו בלא דילוג וחטיפה, בקול של נעימה קדושה, חנוך לנער, גם כשיזקין לא יסור מדרך הזה, ובפרט בשבת ויו"ט כשהאב מביא בעצמו בנו לבהכ"נ ובהמ"ד יתפלל הוא בעצמו מלה במלה, שזרעו ובניו ילמדו ממנו, ולא להניח להשיה באמצע התפילה או חזרת השמונה עשרה, וישגיח עליהם לברך כל הברכות בדקדוק וביטוי שפתים, להתפלל בנחת, ולא עד מהרה ירוץ דברו, אם כי כל זה חושבים שהוא חיוב על המלמדים, אולם העיקר הוא לשמוע מוסר האב, ולא לימוש תורת האם, להרגיל על נטילת ידים בכל מקום שצריך, מבוקר עד זמן שכיבה.

ב

א) **במסכת אבות (פ"ב מ"ב)** "פה תלמוד תורה עם דרך ארץ", י"ל כמ"ש המפרשים שיהי הילד מחונך בדרך שיקדש ש"ש, בדרך ארץ, נגד אב ואם, נגד כל אי ואי, לא להעזי פנים בשום פעם, לפרוש בשלוי ולענות בשלוי, להביע יישר כח על כל דבר שעושים לו, לא להניחו לעשות קולי קולות לא בבית וקו"ח במקום קדוש, בתי כנסיות ובתי מדרשות, וחדר ת"ת ושיבה, שלא להוציא מפיו דבר מאוס או קללה וכדומה, שלא לשקר בשום אופן, וכל זה לחנכו פעם בכפזת פעם בקשות, (משלי כ"ט, י"ז) "יסר בנך ויניחך ויתן מעדנים לנפשך", אמר החכם מכל אדם ברוח קדשו, כמעט כל המדות תלויות במדת אמת, ועונש היותר חזק להעניש על דברי שקר, ואם מודה על האמת או לוותר על מה שעשה איזה עוולה, שיהא אדוק במדת אמת כל ימיו.

ובכ"ל זה של דרך ארץ להרגיל הילדים שלא לעשות ליצנות משום אדם בין קמן ובין גדול, וכן שלא לבזות שום נפש מישראל. ולא ישמע בשום פעם, בבית הוריו לא שקר ולא דברי ריבות בין אב לאם, כי כל זה משחית נפש הילדים עד לעפר, רק ימצא הילד בכואו מן ההדר אויר של רוח טהרה וקדושה, דברים ודיבורים נקיים משובצים זהב.

ב) **בכ"ל** עת פנוי ילמוד האב קצת עם הילדים לפי מיסת הפנאי, ויכולת הילדים, לנסותם בכל שבוע מה שלמדו, יסייע להם באמצע השבוע שיעלו במדריגתם בתוה"ק, ולא יראו את האב שקורא בכתבי עת, אפילו אלו שאינם מנוולים, רק יהא רגיל לראות אביו

מעייין ומסתכל בספר, לא ידברו האב ואם בפני הילדים ענינים שלא מועיל להם, וכ"ש דיבורים המזיקים, יהיו האב ואם בעיני הילד לאות של נושא דברי התורה ויראה וטהרה, אם האב מוכיה או מייסר את בנו, לא תשתדל האם לזכותו, להיפוך מדברי האב, רק תאמר לו ביהדות, אם לא צדק בתוכחתו או במה שייסר בנו, וכן להיפוך, בכל פעם יהיו האב ואם בשיטה אחת כלפי הבנים, בבחינת שמאל דוחה וימין מקרבת, לא לפנק ולא להתאכזר, האמצעי משובה.

ג

א) לשלוח אה"כ לישיבה המתנהגת על דרך הישן המקובל, בין חברים מקשיבי דבר הי' זו הלכה, מלאים ומגודלים בטהרה, שלא נשמע ולא נראה מהם, איזה נבלות או השחתה ח"ו, רק תורת אמת ויראה טהורה, ולהורות הבנים דרך הישרה ולהזהירם על כל הנ"ל, בפרט להזהר מן חבר שאינו כולו מיראי ה', ולא יסמוך על שום דבר שמועה רק ישתדל להודיע בעצמו מכל דבר המתרחש אצל בנו, וצריך גם אז ללמדם לכל הנזכר לעיל, דיבורים טהורים מחשבות טהורות, דרך ארץ, להדבק בהאמת, להתמיד בתורה ולהתנהג ביר"ש תמיד, להדבק בצדיקי אמת, להתחבר רק עם יראי ה', ולא לזלזל שום ת"ח או מנהיג ישראל אם מתנהג בדרך האכות, ולא לבד תלמידי חכמים אשר החיוב לכבדם ולנשאים, רק אפיי פשוטי עם לא לזלזל ולא לבזות, אל תהי בז לכל אדם.

ב) להרגילם לעשות טובות לכל נפש מישראל, כגופם ומאודם, להשתדל גם אצל אחרים לטובת כ"א מישראל, ליתן היוזק לכל מר נפש, ובכלל להרים ולנשא לכל ישר הולך, ואם רואה באחד שעשה עולה, להוכיחו בסתר ולא לביישו, וכמובן שמי שאינו הולך בכלל בדרך ישרה, לא להתחבר עמו כלל וכלל ולא יהי לו שום שייכות וקשר עמו. אם יש איזה דרשה מרב או שאר ת"ח חרדי, אז ירוץ לשמוע דברי אלקים חיים, (משלי ט"ו, ל"א) "אוזן שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין", והעיקר שלא להסיח דעת מבניו, בקטנם, בנערותם, וכן בגדלם.

ג) להניח לקרות צייטונגען אפיי המהודרים ביותר המפורסמים לכשר, שיש שם הרבה ענינים שאסור להם לקרות, וגם דיעותיהם אין כדאי לשמוע, ואפיי לגדול בשנים אין לשמוע דיעותיהם ושיטה שיש להכותב אשר עפ"י רוב שואב ידיעותיו

ממקורותיו של מים כוזבות ולא נאמנות כידוע, מביעים דעותיהם בכל הענינים ומטים ח"ו עם סגולה לדרך עקלקלות, וגם לא להניח לקרות הנקרא מעשה ביכ"ל וסיפורי מעשיות, רק אם נבחן על ידי איש נאמן, הרכה פעמים יש שם נבלות פה ממש, וכבר כתבתי בתשוכה אודות זה [בפתח האהל עי' קע"ח].

ד) "קדושים תהיו" (ויקרא י"ט, ב'), ואחז"ל (אבות פ"ה) בן ח"י לחופה, עכ"פ לא יאוחר משנת עשרים כשאחז"ל (כקידושין כ"ט ע"כ) וישתדל בזה בכל אופן ובכל עוז, ולא לאחר בשביל ממון או בשביל כבוד המדומה, רק ליקח בת פוכים, צנועה וכשירה, ועל השאר ישים בהי בטחוננו, כי לא יעזוב הי חסידיו ומושיעם שיוכלו להיות מעובדי הי ועוסקי בתורתו, ולא יתן עינו בממון או ביופי, ואם אפשר להשיאו שיוכל להשאר לגמרי מעוסקי תורה זהו המוכחר, ואם לאו עכ"פ על איזה שנים בכולל, ואח"כ לקבוע עתים לתוה"ק לשעות הרבה, וקרוב הי לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת.

פרק ד'

חינוך הבנות

א

במשלי (ל"א, כ"ט) "רכות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה" יל"פ "ואת" זאת אשר רצונה לילך בדרך הי מאל"ף ועד תי"ו עולה על כולנה, אם כי קשה חינוך הבנים, פי כמה וכמה קשה חינוך הבנות, אמנם הבא לטהר מסייעין לו מן השמים, כמה ענינים הזכרנו אצל חינוך הבנים השייך לבנות ג"כ, ואין צריך לכפול הדברים.

ונבא בזה להעלות על הספר בעט ברזל ועופרת מענינים האלו, כמובן הכל בדרך ראשי פרקים מרוב העיקרים, כי מי יוכל להזכיר הכל במגילת ספר כתוב, רק כמאמר שלמה המע"ה תן לחכם ויחכם עוד — רוב דברים בענין זה נכתבו עוד לפני כמה שנים.

נקדים לדבר ראשונה מיסודות במצות השייכות בנשים, והם גי עמודים גדולים אשר נחוצים לקיום כלל ישראל, והם: ההתבדלות מהגוים, צניעות, וכשרות:

א) **להתרחק** מכל דרכי אומות העולם. ראש וראשון לדבר בלי יודיש תמיד ודי להן מלשון המדינה כמה שההכרח חוץ לבית,

וכן בהלבשה, בתיקון הדירות, בכל שאר חפצים. לתעב כל מיני מאדע"ם, וכל מנהגיהם ודרכיהם בכל עבר ופינה של חיי הכלם. ולא לבד דברים אשר בעצם יש חשש איסור עליהם, רק אפילו דברים המותרים כיון ששרשו פתוח על הכליהן צריך לרחקו, תזרם וצא תאמר לו. שזהו יתד ויסוד שרוב נסיונות תלויים בו. וכאשר קבלנו בכל הדורות לא לילך במאדע"ע (סטיי"ל) של הגוים וזהו הגדר החוק להרכה עניני צניעות וכמו שכתבנו למעלה, ולהתרחק מדרכי תענוגיהם והכליהם ושלא לשחוק במשחקי הגוים.

ב) הצניעות צריך להטביע בלב הבנות כטבע שני, שלא תמוט לעד. הצניעות תהיי כוללת כל עניני, הלבשתה והתנהגותה. בהלבשה: בשמלות רחבות, וארוכות לכל הפחות עד תחת הברכיים, תמיד בין בהילוכה בין בישיבתה, והמכסות כל חלקי הגוף אשר דרכן לכסות, בצבעים שאינם מבהיקים, מסחורות עבות שאין הבשר נראית מתחתיהן כלל, ובפרט צריך לדקדק על הפוזמקאות (שטרימ"פ). השערות כדרך בנות ישראל הכשרות וצנועות ולא כדרך מאדע"ע של כל תקופה ותקופה, וקו"ח שלא לילך להסתפר לספר (סאלא"ן-ביוטי"י פארלא"ר) להסתפר כדרך המאדע"ע ולפעמים אף ע"י אנשים ר"ל. ולדקדק בכל עניני צניעות בהלבשה מבת ג' ולמעלה, וכן אחר חתונתן אותן הנהוגות היתר ללבוש פאה נכרית (פריזע"ט או שייטע"ל) עכ"פ לא ירדפו אחר ההבל לעשות התספורת (פריזו"ר-העירסטיי"ל) או לאנג"ע שייטע"ל כדרכי הגוים, ולא ליקח בנדים יקרים כלל ולא להחליף הבגדים תמידין כסדרן בבחינת מותרות רק הכל בענות צדק (בעשיידע"ן).

ג) צניעות בהתנהגות: להיות כל כבודה בת מלך פנימה, ולא לשוט ברחובות קריי ולטייל בחוצות (וכ"ש שלא ילכו אגודות אגודות ולמלאות כל הרחוב), ולא לנסוע אילך ואילך שלא לצורך ולא להתרגל לנסוע לחנויות (שאפינג) כ"א לקנות בסמוך מה שצריך ככל האפשר. לא לבא בשום מקום בתערובת אנשים, ולא לדבר עם אנשים שלא לצורך רק לשיחה בעלמא, לילך בצדדים כשבא איש כנגדה, וקו"ח שלא לנסוע נסיעות לשם טיול זוגות זוגות אנשים ונשים יחד, לא לישב ביחד על שלחן לקבוע שיחות, וכל הדומה לזה. לא תשחק בעת החופש אפי' בקטנותה עם בנים, אפי' קרובים, אין בזה נפ"מ, רק עם ילדות, ולהרגילה מקטנותה שלא תדחוק לילך בין חבורת אנשים ולא להניחה אפי' בדרך ארעי לבית המדרש כגון

לבקר את אביי, משנת ג' ואילך רק בעזרת נשים. וכן אצל החתונות ומקומות הדומים לזה, לא לעמוד במקום מעבר האנשים. שלא לדבר וכ"ש לצחוק בקול רם רק בנחת. לא לדבר דיבורים שאינם נקיים, להזהר מנבלות הפה. המורות צריכות לדבר מכל זה במשלים ודוגמאות להדריכן, ובעיקר שיהי' הכל אצלן טבוע בלב ממש, ולא יהי' אצלן כהכרח רק בפשיטות ובלב נכון, ומכח הרגש של בושה ומדת צניעות.

ד) **כשרות:** לדקדק עד הקצה לא לסמוך על סתם שמועות, לכל מי שיאמר שזה כשר וראוי, רק לשאול שאלה על כל דבר ודבר מרבנים חרדים האם אין שום חשש ופקפוק או ערעור, להרגילן לעשות מה שאפשר בכית ולא לסמוך על אחרים, ולא לאכול או לשתות בשום מקום אם אין הכשרות ברור בבירור גמור ושאר הדומה לזה, וילמדו עמהן בכית החינוך כל דרכי תיקון מאכלים בישול ואפי' ומליחת הבשר (כשר מאכעזן) וכוי.

ב

עוד מיסודות שצריך לחנך ולהרגיל הכנות בהם:

א) **לאמונה** פשוטה בכל פרטי ודקדוקי, והשגחה פרטית ושלא לתלות במקריזות ח"ו, ולהיות בלב נכון ובטוח להי הטוב, בכטחון גמור. וכל זאת בדברים נלהבים וחמים, וענינים של למעשה יום יום.

ב) **אהבת** ה' ויראתו, תמימות, חשק והתלהבות לכל דבר מצוה ומעשה הטוב. וחשבון הנפש.

ג) **להתפלא** להי הטוב בתחינה ובקשה, בלשון המורגל, כי זהו מעיקרי תפילת הנשים. להסביר, שכל זה יהי' מעומק הלב. וגם להתרגל בתחינות בעתים מיוחדים כמו בעת הדלקת הנרות וכיוצא בו, ולהרגילן לנטי' וברכות משחר טל הילדות.

ד) **לימוד** קיצורי הלכות הנצרכים לנשים דוקא, והמורות לא יפסקו הלכות, וילמדו גם הכנות שבכל שאלה המתרחשת תהי' בכל בכחינת מסתפקת ושואלת, ולא לסמוך על דעת עצמן, ולא על שמועות מנשים וכדומה.

ה) **לימוד** ספרי מוסר [הראויות לנשים] מרכותינו, מענינים המעוררים ליראת שמים ותיקון המדות, דברים היוצאים מלכות

טהורים ונכנסות אל הלב.

(ו) **תיקון המדות**, לידע ולהודיע, בידיעה ברורה המקפת כל הפרטים, בכל ענין וענין. ולהורותן הדרך למעשה בעניני מדותיהן בפועל, כשעה שבא מעשה לידן כשהן בבית החינוך, ובהתנהגותן בין חברותיהן.

(ז) **להכניס** בלב הכנות אהבת התורה וחשיבותה, ושישתוקקו לזכות לבעל ת"ח. ושתעמודנה תמיד לעזר אביי ואחיי שיוכלו ללמוד כל זמן פנוי, וכן אחר חתונתן לעשות לבעליהן כן.

(ח) **להרגילן** להסתפקות, ולהיות שמחות בחלקן, ולא לרדוף אחרי ההבל תענוגי ושעשועי עוה"ז, ושלא לבקש שום מותרות (לוקסוס) ולא להרגילה שכל מה שמבקשת תיכף למלאת בקשתה, רק הכל לשקול בכף מאזנים מה לקרב ומה לרחק, ולא תחשוב שהכל מגיע לה, לא לפנק תמיד במעדנים ובכל דבר שעולה על דעתה, ותדע שעל הכל יש גבול וחשבון, עפ"י דרך תוה"ק וכפי חוק היכולת, והדומה. ושלא להתאוות לדירה נאה וכלים נאים יותר מהמוכרח וכ"ש כשזוכה בעלה לקנות דירה ובית לא לבנות היכולות ופטוריי ציצים בכל עבר ופינה, וכן אם בעלה מוכרח לקנות קא"ר (שבל"ז אין לקנותו כלל) אז לא לקנות ביוקר המיותר. ודרך אנכי, מה שנתחדש שנשים מנהיגות קא"ר, יש למחות בעוז מהרבה טעמים, לא באלה חלק יעקב. וכן שלא תתאוה להרבות הון לרדוף אחר הממון למלאות כליהן כסף רק אדרבה, ולסייע בזה לבעליהן שלא יצטרכו לעסוק שעות הרבה בעבודתן להביא צורך ביתו ופרנסתן, ותסתפק במועט, במלבושים, דירה, ושאר ענינים. ולהתרצות לחיות אפילו חיי דוחק ח"ו, כדי שלא להטריד בעליהן מתורה ועבודת ה', כל אחד לפום דרגא דיילי, אם בתורתו אומנתו, ואם בקובע עתים לתורה.

(ט) **להרחיק** כל עבודה שהיא חוץ לבית, כדי להרויח ממון, ובפרט, במקום תערובת אנשים ונשים, ושאר קלקולים, כמו חברותא לא טובה או שפלה ונכזה כבנות העכו"ם.

(י) **תעזור** ותעורר לבעלה שילמוד ויעסוק במצוות בכל עת פנוי מפרנסתו וטרדותיו, וגם לא להטרידו לילך לביקורים או נסיעות ולקניות בחנויות (שאפינ"ג) וכדומה, אדרבה תדחוק עליו ללמוד בכל עת ובכל שעה.

יא) **להזהירן** מאד מאד על גנות השקר, עד קצה האחרון, ולהורות כן בפועל למעשה יום יום, לא להקל בחשש גזל ואונאה, וקו"ח שלא יראו בבית החינוך עניני שקר ותרמית וחשש גזל, אשר פועלת בנפשן להרע ח"ו.

יב) **לעוררן** היטב הדק במצות שכין אדם לחבירו. לגמול חסד כגופה ומאודה לפי יכולתה ולפי הזמן שנשאר לה אחר עבודתה בבית וחיוכיי, ביקור חולים, הכנסת אורחים, לעזור ליולדות, ולטפל עם ילדיהן הקטנות. לעזור לבעלה לעסק צדקה ולכל הפחות מעשר, וכ"ש שלא לעכב בעלה ח"ו.

יג) **לבאר** גודל חומר וחיוב של כיבוד ומורא אב ואם, לשמוע ולציית לדבריהם, ואם א"א אז תבקש מהם כלשון רכה ותחנונים לפוטרה, וככלל לדבר כנחת ורכות עמהם, ושלא לסתור דבריהם, אפילו אם לפי דעתה לא צדקו, לכבד לאחי ולאחותי הגדולים ולכל מי שגדול ממנה בשנים, ובפרט לאשת חבר, ולהראות חביבת וכבוד התורה. לכבד חמיי וחמותה בכבוד היותר גדול, וכן שאר קרובי בעלה, בדרך כלל להתנהג בכבוד כלפי כל נפש מישראל.

יד) **להתנהג** בדרך ארץ ונועם שיה, עם כל אי, ודיבור נאה לא עזות, לא קולי קולות, להיות שפתותי נוטפות מור להביע תודות, עבור מה שנותנים לה, וכן להורי תדע להיות מכרת טובה, למנוע מנבלות הפה וכל דברים שאינם נקיים ולשון הרע, רכילות, קנאה, ושנאה. לא לעשות ריב ומחלוקת, ולא להשיב בעזות אפילו למי שמכזה אותה, רק בקש שלוי ורדפהו. לבאר היטב כל עניני דרך ארץ כגון לומר צפרא טבא והדומה, ולמסור מקום וכסא לגדולה ממנה, ולהניחה ראשון לכל דבר, והדומה לזה.

טו) **לבאר** בדקדוק איסור יחוד, ובפרט אצל רופאים ורופאי שינים (דענטיס"ט), בעלי מלאכה הבאים לבית, רוכלים (פעדלע"ר), קרובים הבאים לביקור, מביאי חבילות לבית, נסיעות בקאר, והדומה. ולא לבקש שום היתרים בזה ולא להקל כלל, כי זהו יסוד ועיקר להנצל מכל מיני איסורים וצרות, ושידעו שנוהג גם בקרובים, לא כמעות העולם כאלו בקרובים נשתנה ההלכה הלזו, רק להתרחק כמטחוי קשת בכל עת ובכל מקום. ולא לשלחה לבדה בקא"ר או נסיעות אחרות רק עם אשה גדולה וכן כשמתאכסנת בבית אחרים כמו קרובים וכדומה לא להניחה לבדה רק עם אחרות כשרות

ככירות, ושלא להניחה בכגרותה לילך לנסיעות עם חבורות של נערות לבד רק עם נשים כשרות.

טז) **להזהיר** שלא לקרות בשום ספר, אפילו בלשון הקודש, אם אין ברור שמחברו איש כשר וידוע, ומוסכם מגדולי ישראל. וגם בסיפורי מעשיות כן, באיזה לשון שתהי, וכפרט אותן שנתחברו בארץ ישראל.

ג

א) **תכלית** האדם בעולמו, אשר הוא רק פרודור, והכל רק לתקן איך לבא ליכנס לטרקלין, ושכל אדם מחוייב לעשות בכל כחו, דוקא מה שחייבה תוה"ק אותו בפרטיותו, ולזה יהי כל חשקו וחפצו, מחשבתו דיבורו ומעשהו.

ב) **תכלית** האשה, להיות לעזר לבעלה לתורה, ולהיות עובד הי בטרה, ולגידול בנים. זהו שבחה והיא תהלתה, לעסוק במלאכות הגשמיות שבבית, שהם מכוונות למטרה הלזו, ולפנות כל מחשבותי זמנה לחינוך בני ובנותי לתורה ולמעשים טובים, ויגדלו בבית אשר רוח אהבה והתלהבות חופפת לתורה ולמצות. ושלא תניח בני אפילו הקטנים בידי זרים (בעב"י סיטער"ס), בעת שאינן בבית החינוך ובחדרים, אלא תשאר עמהם בבית, חוץ כשההכרח גדול, וקו"ח שלא יסתובבו ברחובות קריי, מפני שאין מוצאים אמם בכיתה.

ג) **אחר** שתדע באמת ובלב תמים, שזהו עיקר תכליתה ומצותה בעולם הזה ולא זולת, תדע ותבין להתרחק מכל שאר מלאכות ומטרות, להתרחק מכל עבודות להרויח ממון חוץ לביתה (חוץ אם ח"ו השעה דחוקה). וקו"ח להתרחק מעבודת האפי"ס ושאר מקומות לא טובים, אפילו אם השעה דחוקה ח"ו, ואפילו אם כשתעזוב עבודתה הלזו יצטרך בעלה להפסיק מלימודו ככולל, ולילך לעבוד על פרנסתו, מ"מ תעשה כן, להפסיק עבודה זו. וכן תרחק משאר מטרות, כתענוגי עולם ומשחקיו והבליו, וכל מיני לוקסוס ומותרות, או לבלות זמנה וכחה לעצים ואבנים שיזהירו ויבהיקו, וכפרט אם על ידי כן נגרע עיקר תכליתה ועבודתה הנזכר למעלה.

ד) **שתהי** שמחה ובעליזת הלב ושביעת רצון, ותקיפה בדעתה בדרכה אשר הוא דרך התורה, כמו שכתוב (ד"ה כי י"ז) ויגבה

לבו בדרכי ה', ולא תבוש מפני המלעיגים. ואדרבה תחזיק במעוז שחינוך שלה הוא האמיתי ואין לה תמורה, ועולה על חינוכים אחרים של מוסדות הולכי דרך עקלקלות, ותגיל ותשמח בחינוך שלה שהוא דרך החיים.

ה) **וכן** צריכה לידע שהגם שאין באשה איסור ביטול תורה, עכ"ז צריכה להשתמש בכל ימי הולדה וחיי להשלים תכליתה דוקא ולא לבלות זמנה למשחקים ושעשועים, ביקורים ונסיעות אילך ואילך, ושאר הכלים כיוצא בהם. וזה כולל זמן הקיץ, שאצל עם ה' אין זמן שחפשים מהי ומצותיו ואין חילוק בין זמן לזמן.

ו) **שתדע** אחר חתונתה, דרך התורה הוא שהבעל יהי המנהיג בבית לכל דבר ולא תמשול בו להכריח דעתה, רק לשאול בדרך בקשה, ושזהו טובתה להיות עושה רצון בעלה.

ז) **תדע** שאין חילוק בין נשים לאנשים בקיום מצות ה' בלב ונפש, רק במצוות שפטרה אותן תוה"ק, אבל ליסודות היהדות שניהן שוין. ולהיות מובדל מן הגוים בשם לשון ומלבוש, ולהתרחק מכל הבליהן ודרכיהן, תענוגי ושעשועי עולם הזה, האשה מחוייבת כמו האיש.

ח) **להתרחק** מכל חשש וספק איסור, ולהיות מורא שמים ופחד ה' תמיד לנגד עיני, להיות מחמרת ולא מן המקילות, ולדקדק בכל ענין וענין.

ט) **ליצא** בעקבי הצאן גדולי התורה, ודרך אבותינו, ולא לשאול ולטעון על כל דבר מה איסור יש בזה, ואי מקומו כתוב בתורה, וכדרך שנתפשט בעת לבא בטענות שוא כאלו, וכן שלא ללמוד שום קולא מאחרים, אם הוא נגד דעת תוה"ק, אפילו אם נחשבים המקילים לטובים וישרים, מפני שנתבלבלו המוחות ונטשטשו הגבולים.

ד

א) **תכלית** חינוך האמתי הוא, לא לכד בשנות הינוכה בבית הוריי ובבית החינוך אלא בעיקר לעת צאתה מבית החינוך לכשיגיעו ימי בגרותה ונגלותה, ולכל ימי חלדה, שתהיי אשה ואם כשרה בישראל, וכדברי רבותינו הקדושים ז"ל שפירשו "לכו בנים שמעו לי", כשתלכו להתעסק בחיי עולם לפרנסה ושאר צרכים, אז "שמעו לי ויראת ה' אלמדכם", ותשארו נאמנים כמקדם.

ב) צריך לבזבז הרבה זמן וכח כהרבה שיחות ודיבורים להכניס בלב זמזום הכנות, שבאים ימי הנסיונות ומלחמות היצר בכל העברים. וללמדן איך לעמוד בקשרי המלחמה, נגד כל מיני פרצות ודרכי הגוים ופענות שוא ומדוחים של היצר הרע ושלוחיו הרבים, ותעמוד על עמדה בחוזק ואבירות הלב. ולהביא על זה משלים מהמציאות מדברים שרגילים להיות מתרגשות ובאות, והרבה שנטו מן הדרך הישר, על ידי שלא נתחנכו לזה.

ג) ראש וראשון, נסיון הציונות, וכל המסתעף בכל הפרטים, לבאר כי יסוד הציונות הוא כפירה ומינות ר"ל, ומטרתה ותכליתה לעקירת הדת ח"ו, להיות ככל הגוים בית ישראל, ולהעמיד הכל על רגל אחד של אהבת ארץ ישראל ולכטוח בזרוע כהם, ולעקור אמונה בגואל האמיתי על ידי משיח צדקנו ועוד כזה. והחורבן הגדול שגרמו לכלל ישראל כגוף ובנפש מיום הוסדם עד היום הזה — וחוב ההתרחקות מהם וכל כתות הנגזרים אחריהם. לא לשמוח בחגאותיהם ונצחונותיהם אשר הוא מרידה במלכות שמים, ושלא ללמוד ולדבר בלשונם. וזה נסיון עצום ככל העולם וכפרט בארץ ישראל.

ד) לבאר להן ולתאר גודל המכשלה הנמצאת זיום בכל מקומות העבודה ואם מוכרחת לעבוד, באיזה מקום תבחר, ואיך תתנהג בכל הענינים. וקו"ח במכשלה הרבה של עבודת האפי"ם אשר יש להתרחק ממנה מכל וכל, שהוא ראש ולענה באיזה אופן שיהי בלא שום הכדל. כי צורה זו של אפי"ם ממש מחורבנות הנוראות, ומחריב כל הבא לשם, חלק מהם מתקלקלות לגמרי, חלק מהן למחצה ולשליש ולרביע, וכמעט אין מי שתצא נקי מגיהנם הזה, וכבר הארכנו בענין זה בהקדמת חיבורינו ברכות שמים (מכות), וגם כתבנו בזה לעיל [פ"ב אות דין], וגם נפרט בקול קורא הנדפס, ונחתם מהרבנים הגאונים גדולי דורינו שבאו לעורר לבות בנות ישראל ולהזהירם על הקלקולים ומכשולות המצויות לנשים וכתולות במקומות העבודה ככלל, וכפרט באפיסע"ם. כי הוץ ממה שעצם יציאת האשה מפתח ביתה בלי הכרח היא נגד דעת תוה"ק, כאשר כתוב הדר הוא כל כבודה בת מלך פנימה, ומזיק בכמה פנים, עוד זאת, שכל ענין עסקן במלאכה בחוץ והרוחת ממון, מכנסת בהן התנשאות, כנראה בחוש לכל. ועל כל אלה מתאספים התקלות דלהלן, היוצאות מתוך העבודה ומקומות העבודה למיניהם:

(א) השפעה מחברותא לא טובה, ושל גוים ופורקי עול, ומגע ומשא עמהם באופנים שונים. **(ב)** תערובת אנשים ונשים ומשא ומתן יחד זה עם זה בקביעות, בין בנוגע להעבודה עצמה ובין מה שבא בדרך אנג. **(ג)** שחוק וקלות ראש ונבלות הפה. **(ד)** איסור יחוד החמור. **(ה)** שמיעת ראדי"א, וקריאת צייטונגע"ן, ומאנאזינע"ן, ביכע"ר, במקום העבודה עצמה ובנסיעה אליי, וגם בשאר זמן כתוצאה מהשפעת העבודה (ולפרקים אף מאווי"ס). **(ו)** שינוי המלבושים מדרכי הצניעות שנהגה בהם, לדרכי המאד"ע המוצא חן בעיני העולם המזוהם.

והתוצאה מכל הנ"ל היא, שכ"א לפי הדרגתה משתנית בפנימיותה, ומחלפת דעתה לשל דעות הגוים ומנהגיהם, וניכר בחיצוניותה בכל תהלוכותי.

ואף כי תקלות הללו אינן מונבלות כלל למין עבודה אחת, אלא נוהגות כמעט בכל סוגי העבודות (וגם כרוב הענינים הוא באנשים כמו בנשים), עכ"ז נתכרר שעבודת האפי"ס גרוע מן הכל בכמות ובאיכות והיא שורש פורה ראש ולענה. וכל התקלות הנ"ל או קצתן מצויים במדה מרובה כמעט בכל אפי"ס בלי יוצא מן הכלל, ומקומות העבודה כמעט כולם הם מקורות ואבות הזוהמא, והאפיסע"ס אבי אבות הזוהמא.

ואשר על כן החיוב מוטל, על כל אשר דבר הי ותורתו יקר בעיניו ורוצה לחוס על נפשות ביתו, שאם מן ההכרח להניח אשתו או בתו לעבוד מחוץ לביתו, שעכ"פ יזהר מאד מאד לברור מקום עבודה שהוא בין נשים חרדיות בלבד, בלי שום חברותא ומגע ומשא לנכריות ופורקי עול או תערובות אנשים, באופן שיהי נקי מכל חששות הנ"ל, ולמנוע מעבודת אפי"ס לגמרי (וגם יזהר לשמור מאד על בתו ולברר האם באמת היא נמצאת כל היום במקום עבודתה, ואם אין זרים באים שם לבקר, ואם חוזרת לכיתה בזמן המדוייק מיד אחר גמר עבודתה). אלו תוכן דברי הרה"ג בקול קורא הנ"ל. ומטעם זה החיוב על ההורים שאחר זמן שגמרה הלימודים להשיאה במקדם האפשרי, ואם אין אפשרות אז עכ"פ לא תלך לעבוד במקום זה, רק לקבל עבודה בבית, או להיות מורה לנערות במקום כשר, ואם לא אפשר לכל זה ומוכרח לשלחה לעבוד אז ישלחה רק בין נשים כשרות זקנות והדומה, ובשום אופן לא לאפיס, כמבואר למעלה.

ה) **להבינן** שבכלל אין זו תכלית ומטרת בנות ישראל לעבוד ולהרויח ממון חוץ לבית, רק עבודת הבית. ולהנשא לאיש במוקדם, לגדל דורות ישרים, בברכה מן השמים לשום כצאן משפחות, ותהי' שמחה במשפחה גדולה, ולא תבעט בטובת ה' רק תדע שאחרי הטרחא יזכו לנחת בשני עולמות, אשריהן בעולם הזה וטוב להן לעולם הבא, ולא תתרעם על העצבים (נערווע"ן) כי כל התרעומת (נערוועזיטע"ט) יסודה היא רק משום שכל עבודת הבית וטיפול הילדים הם על אפה וחמתה, שאין זו הפצה ומטרת לבה.

ו) **"כל"** הנביאים לא נתנבאו אלא למשיא בתו לת"ח וכו' ", כמאחז"ל, אולם ישגיח שלא יקחנו אדעתא דהכי שתיכף ילך לבקש פרנסה מעבודה או מסחר, רק להניחו ללמוד לכה"פ איזה שנים, אפילו אם לפי מצבו לא נקל מ"מ צריך להתחזק לזה באומץ, ומן השמים יפתח ה' אוצרות הטוב, להריק ברכה, ואם אפשר להשאר אצל מלאכת הקודש גם אחר שנות הלימוד בכולל, הוא הטוב וישר בפרט לבעל כשרון, ואם הכרח לעבודה אז בשום אופן לא לאפים או לעבודה של תערובות וכמו שהזכרנו כל זה למעלה.

ז) **צריך** לחנכן — בפרט הבנות הגדולות — איך יתנהגו כשיגיע זמן קישור שידוכים, שתבחר רק בבעל תורה וירא שמים, ושתוותר על הכלים כמו מראה וקומה והדומה, גם צריכות חינוך והדרכה בעניני הממון, לא לבקש מותרות למשתה החתונה ומתנות בהפרזה, (דירה נאה ורחבה ביותר), וכלי בית (מעב"ל — פוירניטשע"ר) יקרים יותר מדאי וכפי מאד"ע האחרונה.

ח) **להדריכן** וללמדן איך יתנהגו אחר נישואיהן: בענין חינוך בניהן שלא יפנקום, ולא למנוע שבט מוסר מהם, רק באמונה ואומן (שטרענ"ג), כדברי שלמה המלך ע"ה חושך שבטו שונא בנו, לא להרגילים למותרות לא לתענוגים ומעדנים, ולא למלאות כל בקשתם תיכף ומיד, רק לאט ומה שצריך, ליתנם לחדרים ובתי חינוך היותר טובים המתנהגים בלא שינוי מקבלת אבותינו, וחרדים באמת.

ט) **לבאר** להן גודל הנחיצות, לדור בין שכנים טובים יראי ה', ולהתחבר רק לטובים וישרים, ולהשתדל בכח ועוז לדור במקום אשר אפשר לקיים תורה"ק בכל פרטי ודקדוקי, ואפילו אם לפעמים סובלים על ידי כן מדירה דחוקה, ולא להעתיק דירה משכונה לשכונה אחרת אשר פחותה מן הראשונה בעניני רוחניות, ולא בשביל

חשבונות של טוב עולם הזה, רק להיות בין טובים וישרים וחרדים באמת. וכן צריך לדקדק ע"ז מאד כשנוסעים בקיץ למקומות הרחצה (קאנטר"י) שיזהרו לשכור דירה (כאנגאל"ו) רק אחר חקירה ודרישה שחברותא השכניי יהיו כמותה וכהרגלה כל השנה.

(י) א' מעיקרי הדברים, שצריך להאריך בהם ולהבינן היטב היטב, הוא ענין של התדמות לגוים ושמיעת השקפותיהם, שמזה באים נסיונות עצומים. ולבאר עד כמה להרחיק ולתעב כל דברי הגוים, באיזה צורה ואופן שבאים וחותרים הבתים במחירת גלווי ונסתרה, ספרי תועבה (מאגאזינע"ן ביכע"ר וראמאנע"ן), מכתבי עתים (צייטונגע"ן), ראדי"א וקו"ח טעלעוויזי"א וגם וויד"א. וגם חומר האיסור ח"ו לילך למאווי (צינעמ"א), ושו"י (טעאטע"ר) ושאר בתי תועבה וניעולי נפש, ושלא להתחבר לחברות קלות בדעתן והתנהגותן, ושתתחנך מילדותה לידע חומר איסור כל אלה ושגורמים ח"ו השחתת נחלת ישראל קדושה וטהרה. כל דברים אלו יהיי בעיניי משוקץ ומנועל, ותרחיקם מגבול ישראל, זרה הלאה, ולא יעברו על פתח ביתה. וכן כל חכמות זרות ולימודי חול שלומדים הנשים, אפילו הנדמה לכשרים, וכ"ש אם הולכים ללמדו באיזה בית ספר (שוהל"ע, הנקרא ניי"ט סקו"ל או ניי"ט קאלעדז"ש וכדומה).

(יא) **ובענין** בית חינוך ששולחים צריכין ליזהר ליתן לבית חינוך אשר מתנהג בדרך אבותינו הקדושים, בין המורות, בין החברותא יהיי על טהרת הקודש, לא עם ילדות, מבתי קצת חפשים או אשר בביתם כלי השחתה כטעלעוויזי"א או וויד"א, ולהשגיח עליהן מי הנה החברות שלה, ולכרר היטב הדק, לא לשלחה לבתי חינוך לחוץ למדינה, כל כבודה בת מלך פנימה, בבית אבותי, רק באופן אם ח"ו יש איזה חשש קלקול מכח סיבות שההכרח אונס לזה, ואז ינפה ביי"ג נפות לאיזה מקום לשלח.

(יב) **כשמגעת** לכלל בגרות בערך, לא תלמוד שוב בלשון המדינה, רק לימודי קודש בשעות המיוחדות בבית חינוך, ושאר הזמן תסייע בבית ותעבוד בבית, הן אלה קצות דרכי נערה ונערה להתהלך בתום ולילך בטח בע"ה.

(יג) **ולכ"ז** זה צריך מתינות ולא להסיה דעת, בין האב בין האם, ביחד לחנך תמידין כסדרן בלשון רכה, ופעם בקשה, "שובי שובי השולמית" (שיר השירים ז', א) הבת הכשרה תחשוב תמיד האם הכל

על נכון, שובי שובי, להתבונן על דרכי ועיני "זנחזה כך" תהי ראוי לצאת ממנה נביאים שהם חוזי בית ישראל.

פרק ה'

ענינים כלליים

א

א) **אמרתי** אשא עיני אל ההרים, מורי הוראה ודרך הי, ראשי העם ומנהיגי, הרבנים החשובים, הלא האחריות של עדת הי על עיני העדה.

בראש וראשון לסייע לכל הנ"ל ליחידים ולרבים, כפי מה שכח כל ת"ח וחרד מגיע, להדריך וללמד בפה ובמעשה, בגוף ומאוד, ולא ליבוש מפני כל, ולא ליסוג אחור, ואם בכל זה אי אפשר לו, יעשה עכ"פ כל מה שביכולתו, ולא ימנע הי טובתו מהולכי בתמים, והלא כל הנזכר לעיל דברים ברורים ופשוטים להלכה, ומצד מנהג האבות, וישמע חכם ויוסיף לקח כפי בינתו, אולם לכד הנ"ל ישנם ענינים אשר כמעט כל האפשרות להוציאם לפועל רק לרבנים ויושבי על מדין מנהלי קהלות ישרון, וצריך כ"א להיות תומך וסומך לכל מי שמוכיח לילך בדרך הי, ואפי' יסכול בזיונות על ידי זה, וזכות הרבים יהא תלוי בו.

ב) **ואם** בעו"ה חסרנו הקהלות הקדושות ביסודות שנכנו מימי קדם, ועלו על מוקדה עולות התמימות על מזבח הי, בקידוש שמו יתברך ויתעלה, וכמעט אין שום קהלה בחו"ל על נוסח הישן, כולם על יסודות חלושות וקלושות, וכל איש הישר בעיניו עושה פונה לכאן ולכאן, כפי שלבו חפץ, וממילא כל המוסדות פורחים ג"כ באויר, כפי חפצם של מחזיקי התורה, ודין גרמא, שכמעט בטלה אצלנו להוכיח במישור כל ענוי ארץ, ובכל דבר באים אנשים הקופצים בראש, אם ע"י ממונם, אם ע"י שפתם, ואומרים ששתיקה יפה, שיכול להזיק להקהלה ולמוסדות, ואי אפשר למחות או מפאת זה או מפאת שנברה יד בעלי זרוע ואלימים, בכל מקום ומקום, ומטילים מורא ופחד על הרבנים ועל תלמידי חכמים הרוצים למחות ועל בעלי בתים חשובים שעוד אש ושלחבת שמאז לא נכבה בקרבם, ואין קול ענות גבורה להזעיק ולהתריע על המצב ופרצות שונות, רק קול ענות חלושה, להחליש כח הדרך הישר המקובל, ולעשות כדעת בעל הבית המושל

בזרוע עוזו, הן כפי דעתו, הן בעצת חבריו, ומגלה דעתו שצריך לציית, ככל היוצא מפיו יעשו ומפרסם שזהו דעת תורה, של תורה מזוייפת המתנהל בחוזק יד, וכן מפרסמים דעותיהם בין הציבור ע"י כתבי עת שלהם, ומטים את דעת הציבור כרצונם.

ג) ומה נאמר ומה נדבר, הלא ראשי העם מחוייבים לעשות כפי שהורונו רבותינו ואבותינו הקדושים להתחזק ולא לפנות אל רהבים ושטי כזב, ולא יעזוב ה' את חסידיו, והבא לטהר, עצמו ואחרים, מסייעין לו מן השמים, והמנהיגים אחראים על כלל ישראל, ושום תירוץ לא יפטור מיום התוכחה, וצריכים שלא לחתות ולא להשכר משום דבר ומטענות שוא ומדוחים, הכל כיד ה' העושר והכבוד מלפניך, ומי ביקש זאת לעשות דמיונות של הכל ופחדים ולהיות נחבא אל הכלים, הראשים מחוייבים למחות בכל דבר פשע ופרצה, יהי מה שיהי, ולא לישא פני איש, לא ח"ו לכזות שום ת"ח או רב ירא ה', רק לומר בדרך כבוד ולמחות בכל עון, ולהוריד כח המטים הציבור לדרך לא טוב, ולשכר מלתעות רשע ואגרופה של חנופה.

ד) בעוה"ר על ידי שהעסקני ציבור כל מחשבותם להביא טרף ורווחים להמוסדות, לא שואלים דעת תורה, והולכים ארחות עקלקלות, בענינים חמורים מאוד, האסורים עפ"י התוה"ק, ומהם שעל ידי שרוצים תמיד להביא הרווחה למוסדות, נכנסים לעיקולי ופשוטי בפראגראמע"ן שונים של חשש גזל וחילול ה', ואין אומר ואין דברים, וכזה מהרסים החינוך הישר כמוכן, שחותמים הילדים על כל זה.

ה) עוד יוצא קלקול שע"י הרדיפה אחר הרווחה להמוסדות בלי התבוננות האם מותר עפ"י התורה, מאכילים בהמוסדות מכל הבא בידם, בלא השגחה כלל או בלא השגחה ראוי, ולא מתחשבים בהומר הענין להאכיל בידיים לזרע קודש, דברים מפוקפקים שיש עליהם השש איסור, ובעו"ה לפעמים גם וודאי איסור.

ב

א) עוד באתי בזה בענין נחון, אשר אם לא נתאזר עון בעת הזאת, למען כבוד ה' ותורתו ועם סגולתו, אז ח"ו עלולה הכל ליחרב, הנה זה איזה שנים שקמו בני בליעל, שמעשיהם כהגרועים שבאומות, מושחתים ומשחיתים, ועמדו בין ראשי הממשלה של מדינה זו

ארה"ב, ובפרט בעיר נוא יארק רבתי יע"א, וכל מגמתם ככל כח והתאמצות לחקוק חקקי און להרבות תועבה וזימה בדיבור ובמעשה כדור המבול ואנשי סדום לעקור כל מין בושת ואנושיות (מארא"ל), בהרבה דרכים ואופנים וערמימות גדולה, אשר אין כאן המקום לפורטם, ופשוט שכל מי שיש רוח חיים באפו מחוייב ללחום כנגדם, בכל נפשו ומאודו, וקו"ח בן בנו של קו"ח שלא להחזיק בידם או לכבדם, וגם המאושרים שבאומות לוחמים נגדן כמה שבכחן כיוודען מבפנים היטב זממת הרשעים הנ"ל להפוך העולם כולו לעולם של פריצות והפקירות והשחתה.

ב) ולפני שלש שנים יצא קול קורא חתום מזקני הרבנים הגאונים שליט"א, שאסור להחניף למושחתים משחיתים, אשר כל כוונתם להביא חטאת סדום ועמורה כמדינה זו ח"ו, ואסור לחלוק להם כבוד בשום אופן, והועיל הרבה, והועיל לקדש שם שמים בפני האוה"ע שאמרו שח"ו ישראלים הם שמסייעים לעקור חוקי תוה"ק, ועי"כ היי קידוש השם, אמנם הס"מ עדיין מרקד בינינו והעסקנים בני בלי דעת רוצים לפרוץ גדר הזה, לכלע ח"ו את הקודש, והעסקנים האלו לא מתחשבים כלל באיסורי התוה"ק ומחניפין לרשעים מושחתים ומשחיתים ומתחברים ועושין להם משתאות וסעודות מרעים ואסיפות של חלוקת כבוד, תחת שילכו ברחובות קריי לצעוק ולהפנין, ואין מי שיעשה כן, רק מעט מזעיר, והחיוב עלינו להתריע על מגפה זו וכל אחד מחוייב במס"נ לילך ולזעוק ולמחות בכל עת הדרוש למחאה, ולעורר כל יר"ש על צרה זו, אשר ח"ו חורבן העולם וכבר נתפרסמו כתבי הודעה היטב מה משמעותו של מכה הלזו, והרבנים צריכין להיות בראש להרעיש עולמות, ולא להתחבר ולהחניף לרשעים, ובכלל אסור לילך למשתאות עם ערלים וערלות ועם פושעים וקלים, ומעולם לא היי כזה, וההשתדלות היתה על ידי נשואי פנים, בדרך ה', ובדרך מנחה לעשו אחיו, ולא להיפוך להחניף להם ולעשות סעודות ע"מ לקבל מהם ממון. כושנו מאוד כי עזבנו ארץ נכוחות ולילך בדרך שפל ואפל, בת עמי לא תחשה ולא תשקוט בזעקה, עד כי יאיר כנוגה צדק בעזרתו יתברך ויתעלה.

ג

א) עוד כאים קלקולים על ידי בעלי אגרופים, שלא מטים אוזן קשבת לדעת תורה ושולטים בזרוע, והוא ענין התגרות באומות, אשר הציונים הנהיגו צרה זאת בקרב ישראל, מצא לו מקום גם בקרב סתם

המון עם, גם כעת נעשה מעשה, שיצאו הרעפארמקרים, ראביים, ציונים, וכל הנגררים אחריהם, לבזות בפומבי את המלכות, ממש באופן שלא נשמע כזאת מעולם, וההמון אף מהחרדים נמשכו לדעה זו מבלי להרגיש סכנתה ושהיא היפוך דעת תוה"ק להיות נכנעים כל זמן הגלות, אנו בגלותינו אין לנו כח רק לבקש ולכוף א"ע (במדרש פי וישלח) והם עושים להיפוך ומבלבלים כל העולם, מעוררים שנאת העכו"ם, ממש בסכנה, הי ירחם על שארית פליטתנו, ואין דורש ואין מבקש.

כ"ל כתבי העת של ציונים והגרורים אחריהם, ואף מהחרדים, הכל בתרועה לדרוף המלכות, כל השומע תצילנה אזניו, ירוד ירדנו בלי דעת והבדלה מנין, וכל כזה החיוב על כל הרבנים לילך בחצוצרות וקול אדיר להודיע את חומר הענין של התגרות באומות, ואנו כחרשים ואלמים, אין פוצה, והרשעים כים נגרש השקט לא יכולו, ראה הי והביטה ותחיש גאולתינו ופדות נפשינו.

ב **וכמוכן** שאין בכלל זה מה שצריך לצעוק מרה אם ח"ו רוצים להנהיג איזה פאליטישענ"ם ואיזה צוררים השחתה ומשפטי סדום שהוא נגד התוה"ק ושיקוף והשחתת עולם (וכנ"ל), הלא שם אין פטור מזה וצריך להתריע, וכאשר אמרו חנניא מישאל ועזריי לנבוכדנצר, (דניאל גי ט"ז, ועיי"ש ברש"י) אם למסים וארגוניות את מלכא, ואם לכפור בהי את וכלבא שוין, ובפרט שגם אוה"ע עומדים הכן לסייע לזה כידוע. וכמוכן על דיני נפשות של השחתה וכדומה, בודאי חיוב להתריע אולם ורק בשאלת פי הגדולים כמו שנהגו גדולינו כל השנים, ולא על דעת בני בלי שם.

ג **וכאן** המקום לדבר "בענין של כתבי עת", אם כי כבר כתבנו שכולם פסולים ומלאים בדברי מינות ודברי חשק וניוול, וציונות, והשכלה, אמנם אפ"י אם ימצא כתב עת אשר נקרא כתב עת בלא זוהמא, אולם ח"ו לסמוך על שום דבר מהכרעותיו דהנה החיוב של כתב עת חרדי הוא לחזק כל דבר טוב, ולסייע לכל מטיבי צעד להרים קרן התורה ויהדות, וכל ענין שמביאין צריך להיות מנופה שלא להביא דבר נגד תוה"ק ונגד קבלת אבות, ולא להכריע כלל בדיעות שלו, וכשמביא איזה חדשות המוכרח, יביאנו סתם מה שמתרחש כמו שהיא בלי שום הכרעה, שהרי עפ"י רוב מביא ממקורות שאינם נאמנים, וגם החיוב שלא להתעסק כלל בענינים המתרחשים בתוך או בנוגע למדינת הציונים, חוץ מההכרח הנוגע

להחרדים וגם אז יהי סגנון הלשון בכל המאמר, שיוכן היטב שאפיי אם לא היו גוזרים גזירות נגד הדת, אעפ"כ עצם קיום המדינה אסור באיסור גמור, דאל"כ מתרגלים בהמשך הזמן, כאילו המדינה שלנו, וכאילו אנו צרייכן לעמוד על המשמר שלא יחקקו חוקים נגד הדת, וזולת זה הכל כשר, וכשמוכרח להזכיר איזה שם מהכופרים שלהם, לא לתוארו בתוארי כבוד, כגון שר החוץ, שר הפנים, רב הראשי, וכדומה, וכש"כ שלא לכנות מדינתם כשם אשר בדו לו "מדינת ישראל".

גם החיוב שלא להדפיס מודעות ופירסומים כאלו שהם נגד רוח התורה וביבדות, כגון מודעות ופרסומים מכירת מותרות, משחקים אסורים, רקידות נשים וקאנצערטע"ן, אפיסע"ם לנשים, כשרות מפוקפק, וכדומה. וכן שאר מאמרים שונים שהם נגד התורה"ק, ויהי מפקח ממונה על כל זה, לא רק הכל כפי העולה על רוחו או שאר רוח לא נודע, שמוליכים עי"ז את כל עם ישראל שולל, ע"י שההמון נמשך לכל מלה נדפסת כאילו מקובלת מסיני, וכל יר"ש יהא מוחה על זה.

ד

(א) **מכח** זה של חורבן הקהלות בעו"ה וכמעט אין שום קהלה מסודרת על נוסח שהיי באיראפא, נמשך ג"כ ירידת הכשרות, בדברים חמורים מאוד, והשחיטה, והאפי"י, והבישול, וכמעט כל המאכלים, הכל ביד יחידים, המה המושלים והמשלמים, אשר אפילו אם היו יראים וחרדים, הלא אין ליתן שום נאמנות לבעל העמקים, וקו"ח שהרבה המה מהירודים, ורכה העזובה בקרב הארץ, וגברו בעלי זרוע, ואימתם מוטלת על הבריות, וכפרט שהכל נעשה בכמות רב בסימנות ובמהירות, וסומכים בכל דבר על התירים של הפסד מרובה ושעת הדחק וכו' והרבה אף בלי היתר, והחיוב היי שהרבנים אשר יש להם עכ"פ קצת דמיון לקהלות הישנות, שיסדרו שיהא להם יד בכל עניני של חיי הנפש, ויעמדו על המשמר לדאוג עכ"פ עבור קהילתם ועי"כ תתחזק כח הכשרות להכלל כולו, ובאמת היי מציאות לזה אם יתחזקו הרבנים על עמדם ולעשות בענין זה מה שביכלתם, ואין שום ספק שיצליחו במשלחותם, כי במצב של היום הירידה מיום אל יום, וכל אי הישר בעיניו עושה.

(ב) **גם** מוטל על הרבנים לחקור בכל עניני מאכלים לידע ולהודיע לבעלי בתים מה בגדר כשר לכתחילה ומה רק בגדר של דיעבד

וכש"כ מה שכנדר חשש איסור, ובפרט שמביאים מאכלים ומעדנים מארבע פינות העולם, ואפילו רק מהמדינה עצמה צריך לחקור ולדרוש על כל פרט ופרט, וגם הי' עצה נכונה אם הי' בעה"ב סוחריי עושים מאכליי שהם באמת בתכלית הכשרות שאין בהם שום חשש ממש בהשגחה מעולה אמיתית, לפרסם כל פרט באר היטב, וממנו ילמדו אחרים כי אחד החורבנות הוא מה שהכל כשר בשוה ואין מודיעים באיזה אופן נעשה ועל מה סומכים. וצדקתם עומדת לעד.

ה

א) הנה כתיב כי לא מאסתים ולא נעלתים, וגם אחר ימי האופל ומצוקה, בע"ה יסדו גאונינו ישיבות ובתי חינוך לטובה, וב"ה גדלו והצליחו וכפורחת עלתה נצם, וישנם ב"ה ת"ח אברכים מופלגים בתורה בעלי כשרון, רק בא הס"מ ומרקד, למשמש ולבלבל המוחות, ידוע שכל מורה הוראה אפ"י המומחים וזקנים בתורה ובשנים, כמה טרחו להעמיד ההוראה ברתת ובזיעה ופחד, ובכל שאלה חמורה נמלו עצה מחבריהם הרבנים, אפ"י שימשו הרבה שנים בהוראה, אמנם על ידי הנדודים שהכל כמדבר, כל אברך שיש לו קצת ידיעה בשו"ע באיזה הלכה, כבר חושב שיכול להיות משיב, וכותב ומדפיס תשובות בכתב עת, ומחברים ספרים להלכה, וכ"א מגמתו תמיד לחדש חידושים בעל פה ולעקור המקובל והנהוג, כי אינו לפי כבודו להעתיק מהישן, וגורמים מכשולות, וכבר כי בהתעוררות תשובה להגה"ק דערלוי הי"ד, זי"ע, בשם אביו רבן של ישראל הכתב סופר, שלא יכתבו תשובות מי שאינו בקי ברוב הש"ס, ורבינו גאון ישראל הבעל אור חדש ז"ל בספרו דרשות חות יאיר, כי שראה אברך שכתב תשובה בענין עגונה וכעס עליו, איך ירהיב בנפשו מי שאינו בקי ביסודות הש"ס לכתוב תשובה באיסור המור ע"ש, ועתה כ"א פוסק בענינים חמורים, ולא לבד לשואלים יחידים, רק בדברים שנוגעים להכלל, כאילו להם ניתנה הארץ, והלא כל דבר שנוגע לכלל שייך לגדולי הדור, כי החיוב לשמש הרבה, ולשאול בכל ענין ובפרט בשאלה חמורה גם את אחרים, ולא להשיב תיכף ומיד, רק לעיין הרבה ואח"כ לשאול גם דעת אחרים, ומבעלי תשובות אלו שקופצים להורות בדבר שנוגע להכלל, באים מכשולות עצומות, מכשילים הרבים לדורות, ונושאים כל העונות על עצמם, ומה מאד לבי דוי, הלא כמעט נועלים בפני עצמם ח"ו דרכי התשובה, כידוע עון מכשילי הרבים ומי בקש זאת מידם לקפוץ ולהיות מורה, כבן סורר ומורה,

ישבו ללמוד ש"ם ופוסקים, ואח"כ להורות, ואם השעה צריכה לכך, אז יעיין בכל פעם ולשאל עצת אחרים ג"כ, ולא בדרך חדש להקל בכמה איסורים שכבר מקובלים בין קהלות עדות הישרים, ולחפש קולות על כל דבר, ויש גם שעל ידי שגגה או שאר סיבות, מסלפים דברי אלקים חיים, ומעתיקים להיפוך בהעתקתם מספרים, גם בגובה לב חולקים על רבותינו מדורות שעברו, וגורמים רח"ל מכשול לרבים, וכל זה על ידי טל ילדות, שהרבה ילדות עושה (סוטה ז'). ה' הטוב יכפר וירחם, ויערה עלינו רוח טהרה, א"ס.

ב) ובאמת בכל עניני הוראה יהי פחד הי ויראתו לנגד עיניו, לעיין ולחפש עד שידו מגעת ואהר כל היגיעות לשאל גם דעת אחרים, ולא יבוש ולא יכלם, כי כך נהגו רבותינו, וכ"ש בענינים החמורים כגון לסדר גט, מי ביקש להיות תיכף מסדר גיטין, הלא ב"ה יש מומחים וזקני רבנים, ולמה לקבל אחריות של היתר א"א על עצמו, ומי שלא שימש שנים רבות אצל סידור גיטין איך יערב לבו לגשת לסדר גיטין, וסיפר לי ת"ח גדול ז"ל בקאשוי, תלמידו של הגה"ק בעל בנין דוד הי"ד, שהי' לומד אצלו באוהעל כשהתחיל לסדר גיטין, וקודם לכל שם לילות כימים לעבור על המס' וההלכה עם גפ"ת והראשונים ואח"כ התחיל לסדר, וגם אח"כ בכל דבר קשה שאל עצת קדשו של הגה"ק גאון הדור היד יצחק זצ"ל, וכן הי' אצל כל רבותינו המורא ופחד אלקי בהוראה, והלא בספרי שו"ת של רבותינו בכל ענין חמור רואים שביקשו לצרף עוד שני גדולים, ומה נענה אנו יתושים, בבקיאנתנו וידיעתנו הדל.

ג) וכך גם בד"ת, בין אדם לחבירו, הלא מפורש בשו"ע (חומ"מ ס"י ח'), שיראה כאילו גיהנם פתוח תחתיו, וכמה צריך להתחנן להי' הטוב שלא יוציא ממון שלא כדין, הרי יוה"כ לא מכפר על דברים שבין אדם לחבירו, וכמה צריך לטרוח לברר ההלכה, אע"ג שמקבלין ק"ם מבע"ד בין לדין בין לפשרה בין למעות היינו רק כשטורח ומתייגע לדעת קודם ההלכה, אז צריך לראות לפשר שיהא קרוב לד"ת, ולא למעות ולא לעקל ולא לעקלקלות, ואפי' הוא בורר של אי לא הותר לו להפוך דברי אלקים חיים, רק לישב ביראת הי' כל היום, לא לדבר עם הבע"ד קודם הד"ת, אם כי יש שסומכים על משענת קנה רצוץ לשמוע טענות הבע"ד שלו, אין לעשות כן שהוא נגד ההלכה, וגם עוד ענינים להזהר שלא לענות הדין, רק לגמור במוקדם אחר העיון.

ד) **ואם** רוצה לחבר ספר בהלכה לא יכריע רק יבא וילקט שיטות הפוסקים, ותבא עליו ברכה, ואם מדפים תשובות, אז על כל הלכה חמורה ישאל לכה"פ גי גדולים שיסמכו על תשובה שלו, וענין הנוגע להכלל לא יכנס לזה כלל, לא יחלוק על רבותינו, רק אדרבה יראה לתרץ דבריהם, כי כל דבריהם כנחלי אש שהיו בקיאים בכל, וגדלו בקדושה ומהרה, והיה להם סיעתא דשמיא, רק אם יש עוד שאר גדולים מאז שהורו באופן אחר, אז אפשר לסמוך עליהם במקום הצורך.

ה) **ובאמת** יש עוד מכשול הנוגע גם לרכנים הגדולים, שיש שואלים ממדינה למדינה, וכידוע בכל מדינה ישנם ענינים שאינם דומים זה לזה, הן בכשרות הן בסידור של הפאבריקע"ן, על כן בכל הנוגע הן במאכלים הן בתשמישי קדושה, צריך לזהר שלא להשיב להשואל, כי מזה נולדים תקלות שונות וגדולות וטרם שתבא שאלה כזו מהרכנים הגדולים, זה לזה, אין להשיב, כי אה"כ קשה לתקן והגדולים בתמימותם משיבים לכל א', אולם צריך להבחין אם הדבר נוגע לרכים, וגם אם יש לחשוב שיש חילוקים בין מדינה למדינה.

ו

א) **בע"ה** זה שש עשרה שנה שהונהגו דרשות של מוסר ויר"ש על ידי רכנים עבור נשים, במחיצה הגונה, והועיל הרבה והרבה לצניעות ומהרה, באו פריצים וחללוהו, ישנם חכרות, קראו בשמותם עלי אדמות, בשמות נאות ומכהיקות, ולא תוכן ככרן, מסדרים קבוץ כספים לצרכי המוסד, חכורה תחת חכורה, ומעמידים רופאים, גוים, ומומרים, לדרוש לנשים, מלבד שהרבה פעמים הוא בלא מחיצות, הלא עצם הענין לדרוש לנשים מה שמוציא הבל פיהם כפירה ועוד, בלא שום תועלת אחרות, כי מי שהולה ל"ע הולך אצל רופא בלא"ה, אולם הנערים המנוערים מנהלי מוסדות האלו, אין מי שיוכיחם ויחזירם, אדרבה מבקשים מהרכנים להיות שמותם על כתביהם, ואח"כ הם עושים את שלהם, ולהרוס כל חלקה טובה ח"ו, וצריך לעמוד על המשמר, שלא להניח לדרוש רק רב חרד או ת"ח מפורסם, אפי' עושים מחיצות חלילה להניח לדרוש לאיש סתם, וכ"ש לרופאים והדומה להם.

ב) **והנה** מענין לענין צריך לעמוד בפרץ נגד מין הנקרא פסיכיאטאר"ם ופסיכאלאגע"ן, מבלי עולם והלא המה שרוצים

להרום גדר החינוך שקבלנו מאז ומקדם ורוצים להכניס סיסטע"ם שלהם, וכבר יצא קו"ק מגאוני וצדיקי דורנו לאסור איסור ע"ז, ונדפס בהקונטרס אל תגעו במשיחי, הנדפס בסוף ספר פתח האהל לפני שש שנים, שאז קמו אנשים הללו לבלוע את הקודש, להכניס לרשתם הילדים וילדות, ולעשות כמעט מכולם חסרי דעה ל"ע, כמבואר בקונטרס הנ"ל ואכ"מ ובע"ה בטלה מחשבתם, אולם גם כעת יש הרבה אברכים ונשים ששואלים פיהם ליתן להם עצות בחינוך, ועוד כזה, ומסדרים דרשות שדורשים פסיכאלאגע"ן או אנשים ששאבו ממקורותיהן, צריך להרחיק מפתח ביתם כי כבר נודע שהמה פורצים גדרי עולם, חינוך המקובל, וצריך למנוע רגל כל נפש מישראל מנתיבתם, ולא להניחם לשום דבר שבקדושה, ולא לדרוש וכדומה לזה, ואפ"י פסיכיאטאר"ם אשר המה שומרי תו"מ כפי הנראה, אולם ח"ו לשמוע דרשתם או דבריהם, כי טמון ארס הפסיכיאטאריזם של הגוים מבלי עולם בקרבם.

ז

נודע ביוזא ובישראל, מקבלה שבידינו מחז"ל וצדיקי הדורות, כי בעיקבתא דמשיחא יתנברו הנסיונות, ואמריי במסי סוטה (מ"ט.) כי אין יום שאין קללתו מרובה מחבירו, ובעו"ה אנו בעינינו רואים הירידה הגדולה והפירצות הנוראות המתרבות יום יום, בכל מיני כלי משחית המשתמשים לכלי קרב של יצר הרע הבווער כאש בראש כל חוצות ומחדרים אימה, ולא די בכלי תועבה הראדי"א ומעלעוויזיא"ן ומאווי"ם, ששומעים בהם ורואים את הנשמע, מכל תועבות ושיקוצי גילולי הגוים בני ראשי עבירות וכל זיהום, אשר אוי לאזנים שכך שומעות זאוי לעינים שכך רואות, וכבר ידוע לכל חרד לדבר הי ההשחתה הגדולה היוצא מהם, והאיסור הנורא הרובץ להחזיקם בבית או במקום עבודה או בקאר, ולשומעם ולראותם, כאשר כבר נתפרסם בכל מקום מגדולי דורותינו. אלא שצרות אחרונות משכחות את הראשונות, כי עתה ניתוסף כלי משחית נורא שהמציאו הגוים הנקרא וויד"א שנכללת בו תועבות הכלים הנ"ל ביחד, באופן מבהיל, אשר פרטיו ותוצאותיו אין ראוי להעלות על הכתב, ובכמה פרטים עוד גרוע יותר מהם, כ"ז נתברר לי בכירור גמור. והנני מוצא לחובה לעורר, את כל מי שיש בו ניצוץ יראת שמים, שידע כי כלי השחתה הזה היא אבי אבות, ואסור להחזיקו בביתו או להשתמש בו או להסתכל בו אפ"י בדרך ארעי לשום דבר, ואסור להשתמש בו לשום

ענין בעולם, בלי שום הוראת היתר ואמתלא כלל, והמוכרים כלי הזה לאחב"י, הם בכלל מכשילי הרבים ח"ו, וכבר עוררנו ע"ז כמ"פ, ומחמת חסרון ידיעה נפרץ בהרבה בתי בני ישראל, ע"כ החיוב על הרבנים רועי צאן הקדשים להשגיח ולעורר ע"ז, ולהשומעים יונעם ועליהם תבא ברכת טוב.

ח

הנה כתוקף הגליות מוכרחים לעבור שווקים ורחובות מליאי פריצות, ועוד יותר בנסיעות בבאסע"ס ובאהנע"ן ועראפלאנע"ן, שגרועים בכמה פנים, כשא"א להגיע למחוז הפצו באופן אחר וע"כ סומכים על עצימת עינים, ומה נעשה כי אין בידינו לתקנם אבל בבאסע"ס שנסדרו ע"י אחב"י במיוחד לשומרי תורה ומצות, ודאי חיוב גמור לסדר שיהיי מחיצה מפסקת בין אנשים לנשים, ואם עשו תיקון גדול בדור קדושים במקום המקדש, כ"ש בדור פרוץ, בבאסע"ס שנוסעים בקביעות שומרי תו"מ שמחוייבים למנוע כל תערובות, וגם יסדרו שהנשים יעלו על הבא"ס מרוחק קצת ממקום שעולים אנשים ולא יהיי גם אז שום תערובות, וכן שלא ידחקו זא"ז בעליי וירידה, רק יעלו וירדו זה אחר זה, או בשעת הנסיעה ע"י שעולים על הבאס מספר יותר מדאי ועומדים צופים, ע"כ כל בעה"ב של באס מחוייב לסדר באופן הנ"ל שלא יהיי בגדר מחטיא הרבים, וגם חיוב על כל יחיד לעורר ולתבוע על כך ולמחות על העוברים, ולעמוד על המשמר שלא יזיו המחיצה ממקומה, וכל עוד שאינו מתוקן לא יסעו בבאסע"ס כאלה לגמרי, ובזכות קדושת ישראל וטהרתן נזכה לתשובה שלימה ולגאולה הקרובה ב"ב.

ט

א) והאחרון הכביד, צרה היותר גדולה ל"ע של עיקבתא דמשיחא, הנקרא **ציונות**, לפני תשעים שנה בערך נתייסד על ידי מינים וכופרים, משיחי שקר, חפשים מדת של תורה, ותיכף בראשית צמיחת נגע הלזו, יצאו שרי התורה דחופים לאסור איסור על רעיון זה, שהיא כפירה בביאת משיח צדקנו, ועיניהם הכדולחים של כל גדולי ישראל כמעט כלא הכדל, הבינו מיד שלא זו בלבד שכופרים בביאת משיח, ורוצים לעלות בחומה, אלא שבאו במחתרת על כל הי"ג עיקרים, ולעקור כל התורה, ח"ו.

וצריך לידע שעצם רעיון הזה של הקמת מדינה אף מבלי שאר גזירותיהם המרות, היא כפירה באמונת הי"ת, ובביאת משיח,

ולעלות בחומה נגד שכועה שהשביענו ה', בני שבועות של שלחי כתובות, וממעם זה לבד אסור לבנות מדינה ולהיות לנו ממשלה כל שהוא קודם ביאת משיח, ואפילו אם היו מייסדים המדינה עפ"י התורה, והיו מקיימים את כל מצוות התורה, אעפ"כ האיסור במקומה, שאין לנו רשות לפרוק עול הגלות מעלינו בכחינו ועוצם ידינו, וכל רעיון ויסוד זה, פיגול הוא לא ירצה וח"ו להעלותו על הדעת, ואין לנו שום מבוא לזכות להגאולה שלימה רק ע"י קיום התורה והמצות בשלימות, ולצפות על הגאולה האמתית שתהיי בידי שמים, בכ"א.

ב) אך מלבד זה ראו עיני הגדולים מה שיביא הציונות על כלל ישראל, גזירות נוראות ושברון מתנים כגוף עדת ישראל, וכיבוי גחלת ואש של תוה"ק ומצותי בכל העולם כולו, וההולכים בדרך אתם עם הציונים, שוכחים את העיקר "צור ילדך תשי ותשכח א-ל מחוללך" (דברים ל"ב), ושוכחים ח"ו בישועת ה', ושרק השי"ת מנהיג את עולמו, ועליו נהרגנו כל היום ונחשבנו כצאן טבח, ומסרנו את נפשינו לכל מיני מיתות משונות רח"ל בכל הדורות, ורק בישועתו נזכה לצאת מהגלות המר, ובמקום זה שמים במחונם בהצבא שלהם המיוסד על כפירה ומינות ועל ראשי עבירות כידוע ומפורסם, וגם מבולבלים בדעתם להתגרות באומות העולם, ולעשות מלחמות שונות בשפיכות דמים ל"ע, ומסכנים ח"ו כלל ישראל ע"י דעתם הכוזבת להיות להם מדינה.

וכבר הארכנו בהקדמת חבורנו הדל ברכות שמים עמ"ס מכות, לפרוט קצת גם שאר מעשי תעתועים של הציונים ושותפיהם וכל הנגררים אחריהם שהביאו למולך הציוני הילדים היפים, ואחר איזה שנים או שהם בעצמם נעשו כופרים גמורים בגלוי, או בניהם ובנותיהם, וכל מגמתם שח"ו לא יזכר תורת ישראל עוד, וכן כתב ראש הכופרים הראשון שלהם בחיבורו כי רצונו הי' להמיר ח"ו את כל ישראל.

ג) עד המלחמה הראשונה נ"כ עשו חורבנות גדולות, אולם עיקר ההירוס נעשה אחר מלחמה הראשונה, דחקו ונכנסו בכל המדינות לכבוש הקהלות, ריקנו הבתי מדרשות וישיבות, הרבנים וראשי ישיבות נלחמו ועשו מה שביכלתם להציל צאן הקדשים, בארץ הקדושה עשו נאצות הגדולות, הילדים והילדות שהביאו לשם ממקומות פזוריהם הכניסום תחת רשותם וכפו ואנסו אותם להמרת

הדת, אכילת חמץ בפסח, נבילות וטריפות, ונתנום לחינוך של כופר הכל, ונעשו ממש כולם גוים גמורים, כידוע לכל, וכן בכל מקום בחוץ לארץ, עשו להפיץ הרעיון הציוני, ולהביא הצעירים לבתי חינוך שלהם, ושאר מקומות מועדים לפורענות, וראשית מלאכתם ללמד שלא לציית לאב ואם, ולגדול מהם, ולהתיר תערוכות בכל מקומותם, וא"א לפרוט כאן הכל.

ד) **בשעת** מלחמה שניי וחורבן העולם, כשחושך כיסה ארץ ודם הקדושים נשפך כמים, לא הניחו להציל מה שהיי אפשר להציל, כאשר כתוב בספרו של צדיק יסוד עולם הגאון האדיר מו"ה מיכאל דוב ווייסמאנדעל זי"ע, מן המצר, (ולא נדפס הכל אשר היי בבית גנוז ממעשי הציונים), אמרו "רק בדם תהיי לנו הארץ" והניחו וסייעו שיהרגו הרשעים הגרמנים ימש"ו ושותפיהם הפולניים והגריים ושאר רשעי ארץ, להרוג בזדון חסידי עליון במיתות אכזריות, זקנים וזקנות ילדים וילדות, הכל לפי שבדם תהיי לנו הארץ, כבר ידעו מכל הצרות ועיכבו את ההצלה, וכן היי בידם להציל מדינת הונגרים, עבור כסף מעט, ולא רצו, כל זה פירות של עבודתם להעמיד מדינה כפרנית.

ה) **וכבר** פירשנו מ"ק (בתהלים פ"ג) "על עמך יערימו סוד ויתיעצו על צפוניך", דהגם שהאומות לוחמים נגד ישראל, וגוזרים עליהם גזרות קשות, אבל אין זה עיקר מטרתם ותכליתם, אלא עיקר כוונתם הוא ללחום נגד השי"ת ותורתו, רק מכיון שא"א להם, מכריזים מלחמתם נגד בניו הקדושים, "על עמך יערימו סוד" אבל האמת הוא "זיתיעצו על צפוניך" שמתיעצים רעה עליך ח"ו, ולכן הם אומרים "לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד", ובחינה זו יש לדמות למה שעשו הציונים להעמיד מדינה, וגוזרים גזרות שונות והמטרה והיסוד הוא לעקור תוה"ק.

ומאז מיום הווסדה ועד עתה נמשכת המלחמה, וכנ"ל שאחזו ותפסו בידיהם כל הנוער מארצות פזוריהם כמו טעהראן, תימן, גרוזיא, אלגיר, מאראקא, עירק וכו', ועשו מהם עצמות יבשות, תחת חינוכם הישן מאלפים שנה בקדושה וטהרה ובשמירת כל התוה"ק, נעשו עתה בעוה"ר כגוים גמורים בלא דת ובלא אנושיות כלל.

ו) **וכן** גם שאר הגזירות בהפרת הדת, הותחל בעון המר של גוים בנות, ומיום ליום ומחודש להודש, גזירות נוראות וחדשות, משונות זו מזו, גוים בנים, ובעקיפין גם על בני הישיבות, והנגררים

אחריהם, הם בעצמם דוחפים אותם לידי הציונים ומכריחים אותם בכה ועוז להשתתף במלחמותיהם, ומפקירים בזה את גופם ואת נשמתם.

עשו הקיבוצים השונים, שאין בהם לחלוחית של יהדות כלל, רק כפירה וניווול וחי הפקר, חילול שבת קודש בתוך שכונות החרדיות, גידול של דבר אהר, ושאר דברים אסורים, מכירת ואכילת נבילות וטריפות גמלים ושקץ, נותנים יד להמיסיונר"ם להדיח נפשות עורגות, ניתוח מתים בכל הגבול, חטוטי שכנו, ולא שומעים כלל לקול המחאות, רדיפת הדת בכל מקום שידם מגעת, מועדונים לניווול וזוהמא, בריכות שחי בתערובות בכל עיר ועיר, גם בירושלים עיה"ק בשכונות היראים, העמדת "איצמדיון" בתוך שכונות החרדיות, כל המדינה בבגדי פריצות ככל הגנים, מאווי"ם ותיאטריות, כיבוש הקהילות והמוסדות, ומי יוכל לחשוב ולמנות מעשיהם המקולקלים שהשפילו ארץ הקדושה ויושביי למקום הפקר כמדבר, הי ירחם.

ז) **המרידה** והתנרות באומות העולם, באופן מבהיל, באין קץ, אשר גורם מלחמות ושפיכות דמים, ואשר מביאה סכנה על כל היהדות בכל העולם בכלל ובא"י בפרט, מדברים בשם כלל ישראל, ומחללים שם שמים בפרהסיא, וגורמים שנאת האומות בכל העולם נגד עדת ישראל ע"י שהאומות יודעים שהציונים קוראים עצמם ישראל, ומדברים בשם ישראל, וחושבים האוה"ע שגם השותומ"צ עמהם בדעה אחת. ופשתה המספחת גם בקרב החרדים מצרות שעברו ל"ע, להאמין לכל שקר היוצא מפי מסיתים ומדיחים כאילו המה הגבורים גואלי ישראל.

ה) **והנה** בכל השנים הריעו בתוקף עוז בכתב ובע"פ גאונים וצדיקים בין בא"י בין בחו"ל, הן על עצם רעיון הכפירה, והן על גזירותיהם, ושאר פירצות השונות שעשו בקרב ישראל, ועשו אסיפות שונות והפגנות ברחובות העיר, אמנם לבם אטום, ומההפגנות שעושים תושבי א"י כמעט שלא מתייראים, ולמשל בעת גזירת גיום בנות, כשיצאו רבבות בני"י להפגין שם בא"י, היי כצחוק בעיניהם, ולא הועיל כלום, רק כשעשו כאן בארה"ב ההפגנה, אז הוצרכו בע"כ לפטור הבנות הדתיות, ומאז ועד עתה, אם לא שמתיראים עדיין גם מחו"ל ובפרט מארה"ב שלא ירעשו אמות הספים מקול הקורא, כבר היו עושים ח"ו כאשר לבם חפץ בכל הפרטים כידוע לכל.

ט) והנה עד לפני איזה שנים הי' ממש מלחמה בכל עת ועונה על ידי רבותינו שבא"י ושכנגולה, אשר נשארו לפליטה ברוב רחמי וחסדי ה', שהריעו ויזעקו בזעקת תרועה על התלאות ועקירת הדת בכל זויות ופינות בא"י, ועשו הפגנות ומחאות שונות.

אמנם זה זמן זמנים שנמעו זקני הדור ראשי הלוחמים, הקדושים אשר בארץ ובחוץ לארץ למנוחות, ועזבו הדור בעונותינו, בלא ארובות, ואור האמת, ע"כ החיוב מוטל עלינו להתחזק שלא להניח לרפות ידים הלוחמות ולא לישב בחיכוכ ידים והתרשלות אלא להרים קול תמיד על כל הפירצות, כשראשי המדינה מחללים שם שמים נוראות, ומדברים בשם הכלל ישראל דברי כפירה ונאצות, מחוייבים לצאת נגדם במחאות והפגנות תמידיות, ולא רק בחדרי חדרים, מקום שאין רואה ואין שומע, ולא תהי' המחאה למחות רק על שפירצה זו או זו שנואה, אלא גם להשמיע קול התורה דכל עצם המדינה היא כמדורת אש לשרוף ח"ו הגויל והכתב של תוה"ק, ואין די לומר רק שפירצה זו צריכה תיקון, אלא העיקר מה שצריך להשמיע הוא, שכל המדינה אסורה עפ"י התוה"ק, וכולה מיוסדת על עקירת הדת, ומזה השורש פורה ראש ולענה על כל דבר הקדוש לנו, ולהכריז בחוצות לעיני כל האומות, שאין הם האחראים של הכלל ישראל, ואין להם להציונים שום תוקף ושום זכות לדבר בשם ישראל, ושנמצאים עוד בני ישראל שארית הפליטה אשר נאמנים להי ולתורתו, את כל זה צריך להשמיע בקול ענות גבורה ולא רק קול ענות חלושה.

והדבר ברור שכ"א צריך לעזור ולתמוך לכל דבר טוב, ואם צריך לילך ברחובות קריה להפגין הוא חיוב גמור עפ"י תוה"ק, והחיוב לצאת לרחובה של עיר ובפרהסיא נגד עיני האומות, ורק אז מביא תועלת, והלא החיוב לעשות כן כמפורש בתוה"ק, לא תעמוד על דם רעך, הן בגוף הן בנשמה, ולא לחשוב חשבונות, רק חשבוננו של הקב"ה, לא להניח עוולות ושאר דברים שאינם מהוגנים, הן לדבר שנוגע למדינת ארה"ב, הן אם מבקשים סיוע מאה"ק או שאר מקום, וכ"ש שלא לרדוף קנאים וכדומה בשום פעם, כי הלא המה עושים כדת של תורה ובמס"נ.

י) **הנה** הגאונים הקדושים, תלמידי מרן חת"ס, ובראשם מאורי העולם, הגה"ק הכתב סופר, הגה"ק מהר"ם שיק, הגה"ק מו"ה מנחם א"ש, הגה"ק המחנה חיים, הגה"ק מו"ה הילל מקאלאמיא, וכל

קדושים עמם זי"ע, כשההלימו להתבדל אהר יישובים של הדשים, ואולי שנים, וראו שעומדים החפשים לבלע כל קודש, ולדרום על צוארי היראים בכח ועוז, ואז ידעו שחוש מהר יאבד ח"ו הכל כמו שהי בצרפת ואימלי"א, אשכנז, ביה"ם, האלאנד, שממש בזמן קצר אהר התגברות המשכילים שטפו הכל ועקרו ר"ל כל תוה"ק, וכל הקהילות בטלו כליל ממש, וכן היי ח"ו גורל של הונגריא המקום האחרון באמצע אייראפא שנשאר לפליטה ע"י החתם סופר ותלמידיו, והחפשים רצו לכבוש הקהלות כמו בכל מקום ולהנהיג הכל על דעתם, והמה היו עשירים בעלי כים, וקרובים להם בחצר בית השרים, ורק במס"נ חוץ לדרך הטבע שהצליחו ונשאו חן בעיני הקיסר מחסידי אומות העולם, פראנץ יאזעף, שנתן להם הרשות להבדל, והצילו כל מדינת אונגארן מהטמיון, והתבוללות, ברוב רחמי וחסדי הי.

וכן הצדיקים בארץ הסמוך בגאליציא, שהכירו מצב אונגארן עמדו בפה ובכתב לעזור להגדולים, כמו מרן הגה"ק דצאנז, הגה"ק דזידיטשוב, הגה"ק דבעלז, ועוד, שידעו מה ממתין על אונגארן אם ישלטו החפשים, הי הטוב הפיר עצתם, ועצת הסידיו השלים להתבדל בכל קהילה וקהילה, ונשאר לפליטה מדינת אונגארן עם מנהיגיהם, עד זמן של חשך ענן וערפל כשהרשע הגרמני יש"ו הרג וטבח בלא חמלה מישישיי עד טפ"י, אנשים ונשים, בעו"ה, כמו בשאר מדינות אייראפא, הי ינקום לעינינו בקרוב נקמתם נקמת עמו ותורתו, ונקמת חירוף שמו הגדול והקדוש, בקרוב בימינו א"ס. וזרעם של המתבדלים מהרשעים הלא המה יוצאי מדינת אונגארן הקימו עולה של תורה אחר החורבן העצום בכל מקום שהגיעו, הכל על דרך הישן, לתורה ותפילה, חדרים ושיבות, קהילות ומקוואות, וכל זה ידוע, חסדי הי כי לא תמנו.

יא) והנה ההתבדלות הזה אשר הוא עיקר יסוד וקיום תוה"ק, והוא אשר הציל את הקהלות בכל מקום, ע"י שלא היי שום שייכות לחרד עם חפשי, לא אצל שמחות, לא אצל חתונות, לא באסיפות שונות, ולא בבתי כנסיות ומדרשות, ולא שותפות אפ"י במסחר, רק כמו זרים נחשבו, התבדלות זו עומדת בימינו בסכנה גדולה ח"ו בהו"ל ובאה"ק, וצריך לעמוד על המשמר שלא יפלו המחיצות ולא יטושטשו הגבולין בכל עניני הכלל והפרט, הן אצל שמחות, הן אצל מסיבות, חלוקת כיבודים וכדומה, וצרכי הכלל, אסיפות למען הדת, ושאר

כינוסים למיניהם, וליוזר מאד שלא ישבו ביחד בע"כ ורבנים חרדים וחשובים, עם חפשים והצי חפשיים, ושמאליים למחצה לשליש ולרביע, ורבנים ציונים והצי ציונים, וקו"ח עם רבנים (מפע"מ) העומדים הכן לשרת את הממשלה, שמוכנים בכל עת להתיר הכל כפי רצון בעליהם הממשלה, אלא להבדל ולהתרחק מהם ולא להשתתף עמהם בשום ענין כלל וכלל כאשר נהגו אבותינו ורבותינו מעולם, וחלילה לתמוך ולהחניף אף בחו"ל לרשעים, ובגון לעשות פירסום שיבהרו בהם מפני שהם תומכי המדינה, וה"ו להפוך שום דבר מדרך שקבלנו, וכן באה"ק לא להחניף ולהכנע ולוותר על שום דבר אפיו בכוונה הנראה טובה רק מחאה ותוכחה והתבדלות והתרחקות בלי שום התחברות והנופה, וכאשר עשו החרדים באה"ק מעולם שמסרו נפשם לחרפת רעב ולשאר מיני יסורים ועינויים, הכל ע"מ שלא להכיר בהם ובממשלתם, וכש"כ שלא לחזקם ושלא להחניף להם.

יב) מהדברים שיש להתרחק מהם מאד מפני שיש להם חלק בראש לאבד כל הלקה טובה הם הכתבי עת שכמעט כולם נמשכים אחרי ע"ו הציונית בדברי שבח והלול בהנופה, להסכים על כל דבר פשע לחפות על כל איסור וזוהמא, בלשון חלקלקות וחנופה, ומסמים עיני הבריות, שברית כרותה ללשון רע ומר וחנופה שיתקבל, ויש שמדברים נגדם, אבל מדברים מפרטי עניניהם לעורר על כשלוך זה וזה, ובאילו היו עסקי המדינה עסק שלנו, ומכניסין בישר ובעקיפין רעיון הציונות בתוך נפשות המהורות, ואין דורש ואין מבקש, ונתהפך הכל למדורת אש, הכל ממש כדרך הציונים מקדמת דנא, ולמזהיר ולנוהר שלומים תן כמי נהר.

יג) מהדברים אשר יש ליוזר בהם הוא שלא להביא פסקים או מאמרים כשם ספרים ורבנים ציונים והמתחברים עמהם ומחברים שאין נוהגים ע"ד המקובלת, וכבר כתבנו תשובה בענין זה באריכות ונדפסה בספר פתח האהל, עי קע"ח), והעלינו שהדבר ברור להלכה שאין לפסוק ולהורות מתוך ספרים וחיבורים של רבנים או אנשים שמחוכרים לאינו מהור, כמו הציונים והנגררים אחריהם או שאר קלי הדעת, אפילו לו יהא שהם ת"ח ולומדים, אסור לבקש תורה מפיהם, והחיוב להרחיק ספרי פלפול שלהם, וכש"כ ספרי אנדה שלהם, אשר עלולים יותר להפוך החשקפות טובות אשר מקובלות מפי הצדיקים בדרך התוה"ק המסורה מסיני, ולהוריד לדיוטא

התהתונה ודרך הגוים ח"ו, והחיוב לבקר כ"ז מגבול בני ישראל, והרי זה בכל יראה ובכל ימצא, ולא ליגע בו יד, ובדרך כלל לא ליגע בשום ספר אשר אין עליו הסכמה מגאונים וצדיקים אמתיים או המהבר גופא פקיע שמי' ומפורסם בצדקתו ויראתו, וכאשר קיבלנו מאבותינו ורבותינו, עיי"ש שהארכנו בזה. וכמו"כ לא להשתתף ליתן הסכמה על ספרים יחד עם רבנים ציונים ושמאליים, מינים ממינים שונים.

(יד) **וכן** בכל עניני הכלל, יש ליוהר מאד שלא יהיו אור וחושך משתמשים בערבוכיא וכל אלו שכל השנים הלכו בעקבות רבותינו ז"ל לא ימוטו רגליהם ולא ישתקו מלעורר ולהוכיח וכש"כ שלא להתחבר לזדים, ואצ"ל שלא להיות נעשים רודפים לישרי לב וקנאים.

הלא הדור הצעיר הי"ו, מה יהי עליהם, ומי יוכל לעמוד שוב כהומה נשגבה, אם יראו שכל אלו הדורשים לטובת המדינה, הר"ע-בנים הצבועים, ציונים והנגררים אחריהם, מכובדים ומתחברים עם רבנים חרדים, ואיך יוכלו היראים לעמוד בנסיון שלא יתפתו לשיטתם הכפרנית של נביאי הבעל, ואיך יוכל לעמוד בכל הנסיונות שהביא עלינו המדינה החשוכה הלזו, בעקירת תוה"ק, בכפירה בכל הי"ג עיקרים, בעקירת הקדושה וטהרה וצניעות, בדרשות של דופי ופסקים לפי רוח של עבודה זרה הציונית, אם לא ישמעו שום מחאה, רק קול ענות חלושה, זעיר שם זעיר שם, ואם רב ציוני הוא גאון ופוסק, ועמוד גדול לסמוך עליו, מה יהא בסופה.

(טו) **אנא** נחום על נפשותינו, וכל חרד אשר יראת ה' עוד לא נכבה בקרבנו, יראה להתרחק מגבול עושי רשעה, לא להתחבר עמהם כלל וכלל, לא בחול ולא בשבת, לא בתורה ולא בעבודה, לא במשתה ושמחה ולא במסיבה של איזה ענין, רק להתהזק ולאחוז מעשי אבותינו בידינו, ואם כי זכותם הרב כאילו ח"ו תמה בימינו, אולם ברית אבות לא תמה, (ויקרא כ"ו, מ"ב) "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור וגו'" וזכור עמוד התורה הנקי' וברורה כנתינתה מסיני "ברית של יעקב", וברית עבודה תפילה ועבודת ה' במס"נ להדבק בה' בלא ויתורים, אפילו קוצו של יו"ד "ברית יצחק", וגם גמילות חסד, גומל נפשו איש חסד ונפש חבריו, איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק "בריתו של אברהם" האחד ה' אברהם ללחום נגד כל העולם ולעקור המינות ודעות

נפסדות והרגיל בפי כל העולם לידע "אלקי השמים ואלקי הארץ" וזהו חובתינו, לילך בעקבות רבותינו ואבותינו שעלו על מוקדה עבור קדושת שמו יתי ויתי, ולא יבושו במעשינו ולא נבוש מאבותינו.

טז) עם הי חזקו ונתחזקה, א"א לפרוט הנסיונות המרים בכל שטחי החיים של חבלי משיח אולם הי אתנו אל תיראום כתיב וכל אי ואי יעמוד על עמדו הכל כפי קבלת אבותינו ורבותינו, בלא שום שינוי, לעזור לכל מי שעומד ומתריע על החסרונות והעוולות, ואפיי מי שאין אביר לב לילך ולצעוק בחוצות, עכ"פ לא ירדוף אלו שעושים כן למען כבוד הי ותורתו, רק יעמוד לימינם, ובכל הדורות הקימו עולה של תורה הקנאים אלו אשר מסרו גופם ומאודם להי, וזעקו מרה בקרית חוצות ובכל הגבול, ולא החנפים ולא הפחדנים, עלינו להתעורר בכל עוז להציל כלל ישראל מהדעות כוזבות ופירצות וקלקולים, ואין עלינו לעשות בכל דבר חשבונות פרטיות, ולנוס ואין רודף, כל חרד וירא הי החוב מוטל עליו למחות בעושי עולה, ופורצי הגדר, ושלוחי הס"א, וכ"ש על הרבנים הגדולים החיוב שלא להתיירא מכל דבר, מכל מין דעת בעל הבית שסותר דעת התורה, הלא נצטוינו ולא תגורו מפני איש, ולהתרחק מן המניעות, ולאקמא שכינתא מעפרא.

כ"א אי יהי אמיץ לבו בגבורים, שלא לאבד הרגעים האלו, שלא ישטפנו המים הזדונים ח"ו, וקרוב הי לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, והי הטוב ישפיע בטובו בזכות זה לכל עדת הי עם סגולה, כל מיני ישועות, בריות גופא ונהורא מעליא, הרחבה והרווחה ונחת בכל מחנותינו, ערפל לאומים ועלינו יזרח אור הי, ונזכה בקרוב כולנו יחד לראות בקבוץ נדחי ישראל ובנין בית תפארתינו, המקדש והעיר על תלם בנויות, לשם ולתהילות, ומלכנו מלך משיח עינינו ראות בע"ה בב"א.

יום ו' עש"ק לסדר "כי ברוך הוא" תשמ"ה לפ"ק

הקי רפאל בלום

יזכר לטובה

הרבני הנגיד, ותיק ועושה חסד, כשמן תורק שמו,
נודע לשם ולתהלה, נפש טובה, כש"ת

מו"ה ר' משה יצחק שאלאמאן נ"ו
(אב"י בעיר ס' פאולא בראזיל יע"א)

שהשתתף בעין יפה להדפסת הספר
לע"נ אמו אסתר מרים פערל ע"ה בת הר"ר משה חיים הלוי נ"ו
(נפ' י"ג אייר תשמ"ו לפ"ק)
ולע"נ חמיו הר"ר משה ב"ר ישראל ע"ה
(נפ' ד' אלול)

ישלם ה' פעלו הטוב, ויזכו עם נות ביתו תח"נ לראות נחת מכל
יוצ"ח הי"ו, מתוך ששון ושמחה, אושר ועושר, ולעסוק במצות
ומע"ט מעו"ע בע"ה, אכ"ר.

* * *

ואלה יעמדו על הברכה

שהשתתפו להוצאת הספר בעיר ס' פאולא בראזיל יע"א
ע"י ידידנו החשוב הנ"ל מו"ה ר' משה יצחק שאלאמאן נ"ו

מו"ה יהושע מגיד נ"ו
לע"נ אביו הר"ר אברהם יודא אביר בן ר'
יהושע
נכד הרה"ק מבארדיטשוב בעל קדושת לוי
זצ"ל
הרבני הנגיד הרה"ח מו"ה דוד פרידמאן
נ"ו
לע"נ אביו הר"ר ישראל אהרן בן ר' דוד ע"ה
הרבני הנגיד הרה"ח מו"ה יעקב יושיע
פרידמאן נ"ו
מו"ה טאמי פרידלענדער נ"ו
הרה"ח ר' אהרן צבי גוטמאן נ"ו

הרה"ח ר' ארי' צבי הלוי פרידלער נ"ו
עם אביו הר"ר יוסף פרידלער נ"ו
מו"ה בנימין רייכמאן נ"ו
האחים הנגידים הר"ר דניאל נ"ו, והר"ר
אייזיק באמאן נ"ו
לע"נ אביהם הר"ר יוסף ארי' בן ר' יצחק אייזיק
ע"ה
מו"ה ראובן מגיד נ"ו
לע"נ אביו הר"ר אברהם יהודא אביר בן ר'
יהושע
נכד הרה"ק מבארדיטשוב בעל קדושת לוי
זצ"ל

מו"ה משה לאנדוי ני"ו
הר"ר נפתלי צבי נח פרידלענרער ני"ו
לע"נ ר' יהודא ב"ר נפתלי צבי נח ע"ה
הרה"ח מו"ה ר' אביגדור ראזען ני"ו
לע"נ אביו הר"ר משה חיים ב"ר יעקב זאב ע"ה

*

הרבני הנגיד המפורסם מו"ה משה דוד
הכהן פישער ני"ו
הר"ר עקיבא זכאן (הכהן)
לע"נ אביו הר"ר יוחנן בן ישראל משה ע"ה
ולע"נ אמו יוכבד ברכה בת ר' אשר זעליג ע"ה
ולע"נ אחיו אהרן יוסף בן ר' יוחנן ע"ה
הר"ר יעקב זוסמאן ני"ו
לע"נ אביו ר' גרשון ב"ר מענדל ע"ה
ולע"נ אמו חוה בת ר' אביש ע"ה

קהל עדת מקור חיים (ע"י הנ"ל)

מרת פערי פערל תח"י
מו"ה אברהם שאול אבא הכהן ראפופורט
ני"ו
לע"נ אביו הר"ר מנחם מענדל ב"ר אברהם
שאול הכהן
מו"ה מנחם פוקס ני"ו
לע"נ אביו הר"ר בנימין בן ר' רניאל ע"ה

*

הרבני הנגיד אוהב צדקה וחסד מו"ה
עזראק ני"ו
לע"נ אביו הר"ר אברהם בן פריירא ע"ה
מו"ה עזרא נאסער ני"ו
הרה"ח מו"ה חיים אליעזר מארקאוויטש
ני"ו
מו"ה יוחנן קליין ני"ו
מו"ה מאורא ואשתו שעלא הארן ני"ו
מו"ה משה בן עזרא דילין ני"ו
מו"ה עזרא ששון ני"ו
לע"נ יעועא ססן בן ציון ע"ה

ואלה יעמדו על הברכה שהשתתפו להדפסת הספר, בעיר מאנטריאל יע"א

הר"ר יצחק דוב ניימאן ני"ו — קרית
טאהש
הר"ר מרדכי טויבער ני"ו
לע"נ ח"י שרה בת ר' שמואל ע"ה
הר"ר צבי זאב בערגער ני"ו — קרית
טאהש
הר"ר שמעון צבי געשטעטנער ני"ו
הר"ר זאב גאלדענבערג ני"ו — קרית יואל
לע"נ אביו ר' אהרן ב"ר ישעי' מרדכי ע"ה
(נלב"ע כ"ט תמוז)
ולע"נ אמו מאטיל בת ר' זאב ע"ה (נלב"ע י"ב
אב תשר"ס).

הר"ר אברהם מייזליש ני"ו
הר"ר אהרן מזרחי ני"ו — קרית טאהש
הר"ר אהרן קרויס ני"ו — קרית טאהש
הר"ר ברוך אברהם פערלמוטער ני"ו
הר"ר דוד קיזעלניק ני"ו
לע"נ פייגא בת ר' ישראל חיים ע"ה
הרבני הנגיד הרה"ח ר' חיים אביגדור
קאהן ני"ו
לע"נ אביו הר"ר מרדכי צבי בן ר' ישראל ע"ה
ולע"נ אמו הינדל בת ר' ישעי' ע"ה
הר"ר יהושע סאנדער ני"ו
הר"ר יעקב הערצאג ני"ו
הר"ר יעקב ראזענבערג ני"ו